

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A gyorsított szabálysértési eljárások gyakorlati problémái, különös tekintettel a fiatalkorúakkal szembeni eljárásokra

Szerző: dr. Kálmánczi Antal

Miskolc,
2017. március 31.

*„Abban a társadalomban, amelyikben mindenki bűnös,
az egyetlen bűn, ha valakit rajtakapnak.”*

Hunter Stockton Thompson

1. Bevezető

Napjainkban igen elszaporodtak a szabálysértések elkövetései, így természetesen a fiatalkorúak által elkövetett szabálysértések száma is emelkedést mutat.

Kutatási eredmények azt igazolják, hogy majdnem minden gyermekkorú vagy fiatalkorú elkövetett már valamilyen szabálysértésnek vagy bűncselekménynek tekinthető cselekményt. Az ilyen esetek legnagyobb százaléka azonban olyan jelentéktelen, hogy a hatóságok nem is szereznek róla tudomást.¹ Éppen ezért egyre fontosabb a szabálysértési eljárások lefolytatása, amelyek közül az egyik legfontosabb - annak alkotmányos alapjogot, a szabadsághoz való jogot korlátozó jellege miatt - a gyorsított szabálysértési eljárás.

Az elzárással is sújtható szabálysértések közül a fiatalkorúak leggyakrabban tulajdon elleni szabálysértéseket követnek el², amelyek közvetlenül érintik az állampolgárokat, megingatva az alapvető biztonságba vetett hitüket.

A bírósági tapasztalat azt mutatja, hogy számottevően megnőtt az elzárással is sújtható szabálysértések tetten ért elkövetőinek válogatás és mérlegelés nélküli szabálysértési őrizetbe vétele és ezzel együtt a tömeges gyorsított bíróság elé állítása.³

Gyakran azt tapasztalhatjuk a gyakorlatban, hogy sorra veszik őrizetbe azon elkövetőket, köztük számos esetben fiatalkorúakat is, akik bagatell összegre (pl.: 100,- forint értékű túró rudira) követnek el szabálysértéseket, majd ennek következtében adott esetben két napot is őrizetben töltenek, mielőtt bíróság elé állításukra kerül sor.

¹Elek Balázs: Diákcsinny vagy bűncselekmény? - Büntetőjogi kézikönyv diákoknak, szülőknek és tanároknak Pedellus tankönyvkiadó, Debrecen, 2008., 4. o.

²Ez a saját Debreceni Járásbíróságon végzett kutatásom eredménye, mely a 2016. január 1. - 2017. február 28-ig beérkezett ügyeket érintette.

³Dr. Mándi Veronika: Alkotmányossági aggályok a szabálysértési őrizetbe vétel gyakorlata kapcsán. In: Büntetőjogi Szemle 2013/1-2. szám, 42. o.

Mivel a fiatalokkal szembeni eljárások napjainkban egyre nagyobb figyelmet kapnak, úgy éreztem, hogy érdeklődésre tarthat számot a dolgozatomban választott téma, mely véleményem szerint jelenleg az egyik legérdekesebb és legfontosabb szabálysértési jogterület.

Mindezekre figyelemmel hasznosnak véltem összegyűjteni a gyorsított szabálysértési eljárások, különösen a fiatalokkal szembeni eljárások jelenleg rendelkezésemre álló tapasztalatait, melyet kollégáimnak, illetve a Debreceni Járásbíróság ügyeinek e tárgykörben tartott kutatásom alapján végeztem el.⁴

Dolgozatomban megpróbálom továbbá bemutatni a gyorsított szabálysértési eljárások szabályait, a fiatalokat érintő, vonatkozó szabálysértési eljárások speciális rendelkezéseit, illetve a bíróság elé állítások során felmerülő nehézségeket, valamint a leggyakoribb szabálysértések problémáit.

2. A Szabálysértési jog kialakulásának rövid története

Mivel „a történelem az élet tanítómestere”⁵, úgy gondolom, hogy minden folyamat alapját a történelmi hagyományok képezik, ezért elengedhetetlennek tartom a szabálysértési jog kialakulásához vezető okfolyamat történetének bemutatását.

A szabálysértési jogterület fejlődése az előzmények kialakulásával a XIX. századra nyúlik vissza.⁶ Az 1870-es éveket megelőzően a társadalomra enyhébb fokban veszélyes cselekményeket több rendelkezés is tartalmazta. Kiemelendő e körből az 1840. évi IX. törvénycikk a mezei rendőrségről, amely az első olyan szabályozásnak tekinthető, amely a társadalomra enyhébb fokban veszélyes cselekményeket foglalta össze.⁷ Az eljárás lefolytatására ekkor az 1836. évi XX. törvénycikkben elrendelt sommás eljárás szolgált.⁸

A szabálysértési jog a XIX. század utolsó harmadában bontakozott ki, az 1878. évi V. tc., a Csemegi-kódex trichotóm rendszerének kihágásaiból fejlődött ki az '50-es-'60-as években, noha az első kihágási

⁴A Debreceni Járásbíróságon végzett kutatásom a 2016. január 1. - 2017. február 28-ig beérkezett ügyeket érintette.

⁵Latin mondás

⁶A szabálysértési szankciórendszer alakulása a kihágási törvénytől a Közigazgatási bírságig, Kovács István szakdolgozata, Miskolci Egyetem Állam és Jogtudományi Kar, Büntetőjogi és Kriminológiai Tanszék, Miskolc, 2015., 4.o.

⁷László Zsuzsanna De politica campestris - A mezei rendőrség intézményéről, Jogtörténeti szemle, 2008., 1 szám. 46. o.

⁸A Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport 2015.EL.II.H.13.SZABÁLYSÉRTÉS-37. számon közzétett a Szabálysértési ügyek bírói gyakorlata Összefoglaló vélemény, 3. o., http://www.kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/osszefoglalo_velemeney_5.pdf (2017. február 26.)

jellegű szabályok már jóval a kódex előtt megjelentek⁹ a magyar jogfejlődésben.¹⁰ Ekkor a büntetőjogi trichotomikus rendszer a büntetteket és vétségeket, valamint a kihágásokat tekintette bűncselekménynek. Angyal Pál szerint a kihágás formailag a büntető jogba, tartalmilag a közigazgatási jogba ütköző cselekmény.¹¹

A század vége felé lezajlott kodifikációs hullám eredményeként a trichotómia sajátos módon valósult meg. A Csemegi-kódex a bűncselekmények közül a büntetteket és a vétségeket foglalta magában.¹²

Az 1879. évi XL. tc. a Kihágási büntetőtörvénykönyv (Kbtk.) szabályozta a kihágásokat. E distinkció nem annyira az elnevezés, hanem inkább a tartalom miatt fontos, hiszen a kihágások ekkoriban a trichotóm büntetőjog részét képezték, így de iure a bűncselekmények közé tartoztak annak ellenére is, hogy a cselekmények jellege lényeges különbséget nem mutatott a mai szabálysértésekhez képest.¹³ A kihágás a büntetőjog és a közigazgatási jog határán helyezkedik el, mivel fogalmilag a büntetőjoghoz tartozott, ám funkciója elsősorban a közigazgatás céljainak az érvényre juttatása volt. „Amíg a büntett és a vétség szabályait csak törvény tartalmazhatta (nullum crimen sine lege elve), addig a kihágások közül csak a legsúlyosabbakat határozta meg a kihágási Btk.”¹⁴

A büntetőjoghoz tartozását a két törvény szerkezete is mutatta: a Csemegi-kódex és a Kbtk. egyaránt általános és különös részre tagolódott, de a Csemegi-kódex általános része - a Kbtk.-ban jelzett eltérésekkel - a kihágásokra is vonatkozott. A kihágás a Kbtk. meghozatalával vált önálló jogellenességi formává, ám megjegyzendő, hogy a kihágási büntetőjog a Kbtk.-nál tágabb kört ölelt föl. Egyéb szabályok ugyanis - részben a Kbtk. előtti időkből, részben a Kbtk. felhatalmazása alapján - szintén megállapítottak kihágásokat.¹⁵

A Kbtk.-ba felvett kihágásokat nem homogén jellegű tényállások tették ki. Előfordultak köztük kriminális természetűek, s ezek a Csemegi-kódexbe foglaltakhoz képest a társadalomra kisebb fokban veszélyes cselekmények voltak, míg az igazgatásellenes kihágások a közigazgatási jogszabályok

⁹Lásd részletesen: Dr. Tisza Tamás: Jogorvoslatok és történeti fejlődésük az 1879-89. évi jogszabályokon alapuló kihágási eljárási rendszerben in: Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium. Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai: Miskolci Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola kiadványsorozata, 2002., V/2 283-301. o.

¹⁰Dr. Czédli Gergő: A szabálysértési jogorvoslati rendszer és bírászkodás rövid története, <http://www.mabie.hu/node/2165> (2017. február 13.)

¹¹Kántás Péter, Kincses Ildikó, Kovalik Pál, Mészáros József, Papp László: Szabálysértési szabályok rövid magyarázatokkal, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 1998., 9. o.

¹²Dr. Király Eszter: Szabálysértési jog, Novissima Kiadó, Budapest, 2013., 6. o.

¹³Árva Zsuzsanna: A közigazgatás szervezeti változásai a szabálysértési jog fórumrendszerében, Debreceni Jogi Műhely, 2014. évi (XI. évfolyam) 1-2. szám.

¹⁴Jacsó Judit-Sántha Ferenc Közigazgatási büntetőjog Miskolci Egyetemi kiadó, Miskolc, 2012., 25. o.

¹⁵Dr. Király Eszter: i.m., 6. o.

megsértését szankcionálták. Ennek megfelelően a fórumrendszer sem volt egységes - a kihágások miatt részben a járásbírók, részben közigazgatási büntetőhatóságok jártak el. A kiszabható büntetések között eleinte a fogház- vagy pénzbüntetés dominált, később megjelentek egyéb, mind büntetőjogias, mind igazgatási joghátrányt jelentő szankciók is (például kitiltás, elkobzás, engedély elvonása, ipar felfüggesztése, stb.).¹⁶

A XIX. század második felében a kihágások mellett már létezett önálló igazgatási jogellenességi alakzatként az áthágás. Ennek szankciójaként pénzbírságot (és nem pénzbüntetést) lehetett kiszabni, de az elnevezésbeli eltérés nem volt irányadó, ugyanis a jogalkotás nem használta következetesen ezt a megkülönböztetést.¹⁷

Az 1909-ben bevezetett helyszíni bírság a kihágási eljárás helyszíni lefolytatása mellett gyors és azonnali szankció kiszabását tette lehetővé. Ezt azután 1938-ban rendbírságolássá alakították: enyhébb kihágások esetében a rendőri büntetőeljárás mellőzésével a helyszínen rendbüntetésül lehetett pénzbírságot alkalmazni.¹⁸

A második világháborút követő években a kihágások száma jelentősen megnőtt, szinte minden jogszabálynak volt kihágási záradéka. A különböző áthágásokat - hogy lehetővé tegyék ugyanazon magatartásra súlyosabb szankció kiszabását - kihágássá „minősítették fel” 1945 után, s egyébként is nőtt azon tényállások száma, amelyekre a jogalkotó elzárás büntetést vagy nagy összegű pénzbüntetést rendelt kiszabni.¹⁹

A Büntető Törvénykönyv általános részének (Btá.) 1950-ben történt megalkotása változást hozott a büntetőjog rendszerébe. A vétség kategóriájának eltörlésével megszűnt a trichotómia, s a bűncselekmények immáron vagy büntettnek, vagy kihágásnak minősültek. A kihágások fölött az 1953. évi 16. tvr. kondította meg a vészharangot: létrehozta jogunkban a szabálysértés kategóriáját, amely az elképzelések szerint az igazgatási rendelkezésekkel szembeni engedetlenségek ellen volt hivatott fellépni. A végső csapást az 1955. évi 17. tvr. mérte a kihágásokra azok felszámolásával. Ennek eredményeként a tényállások egy része büntetté, túlnyomó része pedig szabálysértéssé vált. Ezzel a jogalkotói aktussal azonban közigazgatási büntetőjognak nem csupán a jogrendszerbeli elhelyezkedése

¹⁶Dr. Király Eszter: i.m., 6. o.

¹⁷Dr. Király Eszter: i.m., 7. o.

¹⁸Dr. Király Eszter: i.m., 7. o.

¹⁹Dr. Király Eszter: i.m., 7. o.

változott. A kihágásokkal együtt eltűnt a büntetőjogi garanciarendszer is, amelyre pedig szükség lett volna a bagatell bűncselekményekkel feltöltött szabálysértési jogban.²⁰

A szabálysértések megjelenése egybeesett az önálló közigazgatási szankció iránti egyre sürgetőbb igényvel. Az eredetileg az igazgatási rendelkezésekkel szembeni engedetlenségek szankcionálásra szánt joganyagba azonban igen hamar elkezdtek visszaszivárogni a büntetőjogi elemek. Köszönhető volt ez egyrészt a kihágások szabálysértéssé minősítésének, másrészt az eljárási szabályok kodifikálásának, majd pedig az 1960-as dekriminalizációnak, ami „büntetőpolitikai megfontolásokból” kriminális tényállásokat iktatott a szabálysértések közé. A szankciók körében megjelent a meg nem fizetett pénzbírság elzárásra történő átváltoztathatósága mellett a közmunka és az önálló elzárás büntetés is.²¹ A szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvény már általános részi és eljárási rendelkezésekből állt. Az egyes szabálysértési tényállásokat viszont a 17/1968. (IV.14.) Korm. rendelet tartalmazta. Ezzel az egyre kaotikusabb szabálysértési jog némileg átláthatóbbá vált. A szabálysértési fórumrendszer vegyes természete megmaradt. A községi tanácsok szabálysértési hatósági jogkört kaptak, kibővültek a rendőrség szabálysértési hatáskörei, s beolvadt a szabálysértési jogba a felügyeleti szervek bírságolási jogköre, ami azt jelentette, hogy speciális szabálysértési hatósági jellegük vált hangsúlyosabbá.²²

Az 1978-as és az 1980-as években jelentkező újabb dekriminalizációs hullámok azt bizonyították, hogy a bagatell bűncselekmények határa képlékeny. Ami az egyik pillanatban még bűncselekménynek minősül, másnap már szabálysértés lehet, és fordítva - a döntés nagyrészt jogpolitikai, politikai szempontok függvénye.²³

A rendszerváltást követően egyértelművé vált, hogy a szabálysértési törvény átfogó revízióra, újrakodifikálásra szorul - többek között az egyéb közigazgatási szankciók mellett megváltozott funkciója, illetve az elégtelen garanciarendszere miatt.

Magyarország 1990. november 4-i Európai Tanácshoz való csatlakozása szükségessé tette, hogy az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok védelméről szóló Egyezményt a kormányzat aláírja és ratifikálja, amelynek az 57/1992. (X. 15.) OGY határozattal tettünk eleget. Az Egyezmény 6. cikke tartalmazza azt a követelményt, aminek a jogharmonizáció alkalmazásával eleget kellett tenni, és meg kellett

²⁰Dr. Király Eszter: i.m., 7. o.

²¹Dr. Király Eszter: i.m., 7. o.

²²Dr. Király Eszter: i.m., 7. o.

²³Dr. Király Eszter: i.m., 7. o.

valósítani a „fair” eljárás elvét: „Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.”²⁴ Ezen elvnek, melynek az 1968. évi I. törvény a szabálysértésekről nem tett eleget, ezért a szabálysértési jog teljes átdolgozása vált szükségessé.²⁵

A 63/1997. (XII. 12.) AB határozat²⁶ megállapította, hogy az 1968. évi I. törvény olyan súlyos szabályozási problémákat hordoz, amely összeegyeztethetetlen a jogállamiság kérdéseivel. Az Alkotmánybíróság fenti határozatában felhívta az Országgyűlést, hogy legkésőbb 1998. december 31-ig tegyen eleget jogalkotási kötelezettségének. Ennek eredményeképpen fogadta el az Országgyűlés az 1999. évi LXIX. törvényt a szabálysértésekről (a továbbiakban: 1999. évi törvény). Kritikusai szerint azonban a törvény nem oldott meg egy sor problémát (például a szinte átláthatatlanul bonyolult szabálysértési fórumrendszer kérdését, a szabálysértési szankciókkal párhuzamosan jelenlévő felügyeleti bírságot, vagy a szabálysértési eljárás lassúságát), s az évek során végrehajtott számtalan módosítás kazuisztikussá tette a szabályozást.

A következő lépcsőfokot, a jelenleg is hatályos, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban. Szabs. tv.) jelentette, melynek megalkotásakor a cél a fenti problémák orvoslása volt. A Szabs. tv. koncepciója 2011 nyarán jelent meg, majd az év őszére a törvényjavaslat is elkészült. A törvényt december 23-án fogadták el, s 2012. január 6-án hirdették ki. Hatálybalépése előtt öt nappal a Parlament még elfogadott egy novellát, így a törvény végül jelentősen módosult tartalommal lépett hatályba 2012. április 15-én. Azóta a Szabs. tv.-nek nemcsak a gyakorlata, hanem a szövege is folyamatosan alakulóban van, újabb és újabb törvények iktatnak be módosításokat és új szakaszokat mind az anyagi jog, mind az eljárási rendelkezések közé.²⁷

Az új szabálysértési szabályozás - szakítva az eddigi elméleti megközelítésekkel - megerősíti a büntetőjogi és büntető eljárásjogi elemeket a jogterületen. A szabálysértési felelősségi rendszer és

²⁴Az 1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről 6. cikk, a Tisztességes tárgyaláshoz való jog.

²⁵Kovács István szakdolgozata, i. m., 4.o.

²⁶„Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Országgyűlés elmulasztotta a szabálysértési jognak az Alkotmány 50. § (2) bekezdése, illetőleg az Alkotmány 57. § (1) bekezdése követelményeinek megfelelő újr szabályozására vonatkozó jogalkotói feladatát. Ezért az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy a szükséges törvényalkotást legkésőbb 1998. december 31-ig végezze el. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvény 18. §-ában és 71/A. §-ában foglalt rendelkezések alkotmányellenesek. Ezért az Alkotmánybíróság a hivatkozott rendelkezéseket 1998. december 31-i hatállyal megsemmisíti. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvény 6. § (1) bekezdésének második mondata alkotmányellenes, ezért azt a határozat közzétételének napjával megsemmisíti.”

²⁷Dr. Király Eszter: i.m., 7. o.

különösen a szabálysértési szankciórendszer olyan „kriminális elemeket” tartalmaz, amely megkérdőjelezi a jogterület közigazgatási büntetőjogként való aposztrofálását. Az új szabálysértési szabályozás sokkal inkább egy látens kihágási jog jellemzőit hordozza, mint a közigazgatási büntetőhatalom gyakorlás követelményeinek felel meg. Az eljárási szabályok az eljárás gyorsításának jegyében olyan megoldásokat alkalmaznak, melyek nem voltak jellemzőek a korábbi szabályozásra. Mindent összevetve a szabályozás következtében a szabálysértési jogon belüli átpozicionálás figyelhető meg, magukban és együttesen is kérdéseket felvető megoldásokkal.²⁸ Ez a törvény tehát egyértelműen a büntetőjog irányába mozdította el a jogterületet.²⁹

A Szabs. tv. büntetőjoghoz közeli voltát támasztják alá a 38/2012. (XI. 14.) AB határozat III. pontjában foglaltak, mely szerint a Szabs. tv. kizárólag a „kriminális cselekmények” elleni fellépés eszközeként szabályozza a szabálysértést. A Szabs. tv. preambuluma „*A társadalmi együttélés általánosan elfogadott szabályait sértő vagy veszélyeztető, a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükséges kockázatokkal és veszélyességgel azonban nem rendelkező kriminális cselekmények elleni hatékony fellépés*” biztosításában határozza meg a törvényi szabályozás célját³⁰, mely ugyancsak ezen tényt erősíti.

3. A gyorsított bíróság elé állítás szabályai hazánkban a hatályos törvényi szabályozás alapján

A szabálysértési eljárások alapvető célja az eljárások gyors lefolytatása, ennek több nyomát is láthatjuk a törvényben.³¹

A törvény az elzárással is büntethető szabálysértések gyorsabb elbírálása érdekében lehetővé tesz az általános eljárási forma helyett egy „különös” eljárási forma, a bíróság elé állítás lefolytatását. A törvényben ezen eljárási forma az alábbiak szerint nyert szabályozást:

A Szabs. tv. 124. § (1) bekezdése kimondja, hogy „*A szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés*³² miatt őrizetbe vett személyt a rendőrség a gyorsított bírósági eljárás lefolytatása

²⁸Nagy Marianna Quo vadis Domine? Elmékedések a szabálysértések helyéről a 2012. évi szabálysértési törvény kapcsán, Jogtudományi Közlöny 2012. május, 217. o.

²⁹Lásd pl.: 38/2012 (XI. 14.) AB határozat.

³⁰Kálmánczi Antal János: A leggyakoribb tulajdon elleni szabálysértések gyakorlati problémái, különös tekintettel a lopásra és csalásra, Debreceni Jogi Műhely, 2016. évi (XIII. évfolyam) 1-2. szám.

³¹Példának okáért a rövid eljárásjogi határidők, a tárgyalás mellőzésével hozandó határozatok elsőbbsége stb.

³²A szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértéseket a Szabs. tv. XXIII. Fejezete határozza meg. Ezek a magánlaksértés, önkényes beköltözés, távortartó határozat szabályainak megszegése, kötelező tartózkodás szabályainak megszegése, rendzavarás, garázdaság, közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése, tiltott prostitúció, veszélyes fenyegetés, felosztatott egyesület tevékenységében való részvétel, valótlan bejelentés, hivatalos személy által elkövetett hamis statisztikai adatszolgáltatás, járművezetés az eltiltás hatálya alatt, tulajdon elleni szabálysértés, közérdekű üzem

céljából a bíróság elé állítja.”

A jogszabályhely (2) bekezdése értelmében *„A rendőrség a bíróság elé állítás időpontjáról haladéktalanul értesíti a sértettet, valamint gondoskodik arról, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak. A rendőrség közli az eljárás alá vont személlyel, hogy milyen szabálysértés miatt és milyen bizonyítékok alapján állítja bíróság elé.”*

A (3) bekezdés kimondja, hogy *„A rendőrség ügyvédet rendel ki, ha az eljárás alá vont személynek nincs meghatalmazott ügyvédje. Az ügyvéd kirendelése ellen nincs helye jogorvoslatnak, de az eljárás alá vont személy - indokoltan, egy alkalommal - más ügyvéd kirendelését kérheti.”*

A (4) bekezdés szerint *„A rendőrség az ügyvédet és a képviselőt a tárgyalás időpontjáról értesíti, gondoskodik továbbá arról, hogy az ügyet megismerhesse, illetve az eljárás alá vont személlyel a tárgyalás előtt érintkezessen.”*

A Szabs. tv. 125. § (1) bekezdése kimondja, hogy *„A tárgyaláson a rendőrség képviselője az iratokat és a tárgyi bizonyítási eszközöket a bíróságnak átadja, ezt követően a feljelentést szóban terjeszti elő, valamint javaslatot tesz a büntetés mértékére.”*

A (2) bekezdés szerint *„a bíróság nem tart tárgyalást, ha megállapítja, hogy az őrizetbe vétel feltételei nem álltak fenn, a 124. § (3) bekezdése szerinti ügyvéd a bíróságon nem jelent meg, vagy az őrizetbe vételtől több mint hetvenkét óra telt el.”*

A (3) bekezdés akként rendelkezik, hogy *„Ha a tárgyalás megtartásának nincs akadálya, a bíróság a feljelentés előterjesztése után meghallgatja az eljárás alá vont személyt, szükség esetén a sértettet, illetve a tanúkat. Ezt követően végzéssel megszünteti a szabálysértési eljárást, vagy megállapítja az eljárás alá vont személy felelősségét és büntetést szab ki, illetve intézkedést alkalmaz, rendelkezik a szabálysértési költség viseléséről és - ha annak e törvényben meghatározott feltételei fennállnak - az eljárás alá vont személyt a szabálysértéssel okozott kár megtérítésére kötelezi.”*

A (4) bekezdés szerint *„A végzés kihirdetése után a rendőrség képviselője, az eljárás alá vont személy,*

a képviselője nyilatkozatot tesz arra vonatkozóan, hogy az ügydöntő határozattal szemben kíván-e fellebbezéssel élni.”

Az (5) bekezdés értelmében „Ha a rendőrség képviselője, az eljárás alá vont személy, illetve a képviselője a szabálysértési elzárás kiszabásával szemben fellebbezést jelent be és a bíróság az őrizetet meghosszabbítja, a bíróság az iratokat haladéktalanul felterjeszti a törvényszékhez.”

A (6) bekezdés szerint „A fellebbezésre vonatkozó nyilatkozatokat követően a bíróság a végzését nyomban írásba foglalja és kézbesíti az eljárás alá vont személynek, az eljárás alá vont személy képviselőjének, valamint a rendőrség képviselőjének.”

A (7) bekezdés értelmében” Ha az ügy áttételének nincs helye és a tárgyalás alapján ügydöntő végzés meghozatalára nincs lehetőség, a bíróság a bíróság elé állítás keretében folytatott eljárást befejezi, az eljárást a 120. §-ban foglalt szabályok szerint folytatja le és lehetőség szerint az új tárgyalásra nyomban határnapot tűz.”

A (8) bekezdés kimondja, hogy „Ha a közvetítői eljárásra utalás feltételei fennállnak, a bíróság az ügyet közvetítői eljárásra utalja és a továbbiakban az eljárást a 120. §-ban foglalt szabályok szerint folytatja le.”

A fenti szabályokon túl a törvény alábbi rendelkezéseit kell szem előtt tartani a gyorsított szabálysértési - köztük a fiatakorúakkal szembeni - eljárások lefolytatása során:

A Szabs. tv. 73. § (1) bekezdése értelmében „A rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti. A tettenérésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni akkor is, ha a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított negyvennyolc órán belül elfogja.”

A jogszabályhely (2) bekezdése értelmében „A szabálysértési őrizet a bíróság érdemi végzésének meghozataláig, de - e törvény eltérő rendelkezése hiányában - legfeljebb hetvenkét óráig tart, amelybe a szabálysértési őrizetet megelőző előállítás teljes ideje beleszámít. Az eljárás alá vont személyt nyomban szabadon kell bocsátani, ha a szabálysértési őrizet tartama alatt a bíróság a gyorsított eljárást nem folytatta le vagy nem szabott ki szabálysértési elzárást.”

A (7) bekezdés - többek között kimondja -, hogy „a fiatalkorú szabálysértési őrizetbe vételéről a törvényes képviselőjét is értesíteni kell”.

A Szabs. tv. 29. § (2) bekezdés c) pontja értelmében „helyszínről elmenekültnek minősül az a személy is, aki a szabálysértés helyszínét a rendőrség kitérkezése előtt elhagyja, feltéve, hogy a rendőrség által a szabálysértés helyszínén beszerzett bizonyítékok alapján a személyazonossága és a holléte valószínűsíthető.”

Fontos rendelkezéseket tartalmaz a Szabs. tv. 27. § (1) bekezdése is, amely kimondja, hogy „fiatalkorú az, aki a szabálysértés elkövetésekor a tizennegyedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat még nem.”

A jogszabályhely (3) bekezdése értelmében „fiatalkorúval szemben pénzbírságot vagy helyszíni bírságot csak akkor lehet kiszabni, ha a fiatalkorú annak megfizetését vállalja.” Erre lényegében a fiatalkorút nyilatkoztatni kell az eljárás során.

Az (5) bekezdés értelmében pedig „fiatalkorúval szemben közérdekű munkát akkor lehet kiszabni... ha a határozat meghozatalakor betöltötte a tizenhatodik életévét.”

A fiatalkorúakkal szemben az általánostól eltérően kedvezőbb szabályok érvényesülnek a büntetések kiszabása során, ugyanis

a) a szabálysértési elzárás leghosszabb tartama harminc nap, halmazati büntetés esetén negyvenöt nap,

b) a pénzbírság legmagasabb összege ötvenezer forint, szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértések esetén százezer forint,

c) a helyszíni bírság legmagasabb összege huszonötezer forint.³³

A fentiekből következően bíróság elé állításra főszabály szerint szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértések esetében van lehetőség, ha az elkövetőt a rendőrség őrizetbe veszi.

A törvény azonban a helyszíni bírság kiszabására jogosultak esetében is lehetővé teszi a bíróság elé állítást, ugyanis a Szabs. tv. 126/A. § (1) bekezdése kimondja, hogy „A 39. § (2) bekezdés e)-i)

³³Szabs. tv. 27. § (2) bekezdése értelmében.

pontjában meghatározott személy³⁴ szabálysértési elzárással is büntethető azon szabálysértések esetén, ahol a helyszíni bírság kiszabására jogosult, a szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt az elkövetés helye szerint illetékes járásbírószágra előállíthatja.³⁵

Természetesen ilyenkor nem a rendőrségnek, hanem az (1) bekezdésben meghatározott személynek kell gondoskodni arról, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak, illetve ezen személyeknek kell közölni az eljárás alá vont személlyel, hogy milyen szabálysértés miatt és milyen bizonyítékok alapján állítja bíróság elé.³⁶

A bíróság elé állítás másik lényeges feltétele az őrizetbe vétel, mely legfeljebb 72 óráig tarthat, és ha ezalatt az időtartam alatt a bíróság a gyorsított eljárást nem folytatta le, az őrizetbe vett személyt szabadon kell bocsátani.

A szabálysértési őrizet a feltartóztatásnál és az előállításnál erőteljesebb személyi szabadság korlátozással jár, erre tekintettel, továbbá arra a tényre, hogy a szabálysértés elkövetéséért való felelősséget még nem állapították meg, a Szabs. tv. szigorú feltételekhez köti alkalmazását, melyek az alábbiak:

- a) csak a rendőrség alkalmazhatja,
- b) jogalapja kizárólag elzárással is fenyegetett szabálysértés elkövetése, pontosabban az elkövetésen való
- c) tettenérés. A tettenérést kiterjesztően értelmezi a Szabs. tv. Az is tettenérésnek minősül, ha a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított 48 órán belül elfogja. Ezért helye van őrizetbe vételnek, melynek³⁷
- d) oka kizárólag gyorsított bírósági eljárás lefolytatása lehet.³⁸

Egy fontos dolgot látni kell. A bíróság elé állítás, ezzel összefüggésben pedig az őrizetbe vétel nem kötelezettség, csak lehetőség, ugyanis például amennyiben a rendőrség, vagy az egyéb helyszíni bírság kiszabására jogosult személy az elzárással is büntethető szabálysértések esetében helyszíni bírság kiszabását tartja indokoltnak, úgy nem kerül sor őrizetbe vételre. Az őrizetbe vételt elrendelő

³⁴ Ilyen a közterület-felügyelő, természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr, az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője, halászati őr és mezőőr.

³⁵ A Debreceni Járásbírószágon ilyen „típusú” gyorsított bírósági eljárás lefolytatására nem került még sor.

³⁶ Szabs. tv. 126/A § (2) bekezdés

³⁷ A Debreceni Járásbírószágon a mai technikai vívmányokat használva a helyszínen beszerzett bizonyítéknak tekintjük a szemtanú vallomását, illetve a térfelügyelő kamerafelvételeket is.

³⁸ Elektronikus kommentár <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/353/id/A13Y1437.KK/ts/20160710/lr/chain1389>, (megtekintés időpontja: 2017. február 13.)

határozattal szemben jogorvoslattal lehet élni, de ezt a bíróság a bíróság elé állítással egyidejűleg bírálja el³⁹, így gyakorlatilag 72 óráig valaki őrizetben maradhat adott esetben jogellenesen is. Ez véleményem szerint önkényes jogértelmezéshez, adott esetben „statisztikai megfontolásokból” indokolatlan őrizetbe vételekhez vezethet, amelyet kerülni kell.⁴⁰

Természetesen a gyakorlatban kialakultak a standardek, amelyek alapján az őrizetbe vétel indokoltságát a szabálysértés tárgya, az elkövetés körülményei, és az eljárás alá vont szabálysértési előélete alapján vizsgálják az eljáró szabálysértési hatóságok. Általában az őrizetbe vétel mellett döntenek, ha az eljárás alá vont személyt tulajdon elleni szabálysértésen érték tetten, vagy az elkövetőnek a „helyszínről való kivonása” szükséges, illetve ha a fiktív lakcímmel rendelkező visszaesőnek számít. Az őrizetbe vétel lehetősége gyakran a közbiztonsági helyzet megoldásának a kulcsa.⁴¹

A szigorú törvényi határidőkből látható az is, hogy a bíróság elé állítás garanciája a bizonyítékok rendelkezésre állása illetőleg relatíve gyors összegyűjthetősége. A rendőrség, illetőleg a helyszíni bíróság kiszabására jogosult személy feladata elsősorban annak biztosítása, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak.⁴²

Lényeges garancia az is, hogy a szabálysértési őrizet elrendeléséről az eljárás alá vont személy által megjelölt hozzátartozót, ennek hiányában más személyt, fiatalkorú esetén pedig a törvényes képviselőt is⁴³ értesíteni kell.

A sértett tájékoztatása⁴⁴ a bíróság elé állítás időpontjáról törvényi kötelező előírás, amelynek elmaradása az eljárás lefolytatásának akadályát képezi.

A szabálysértési eljárásban - egyébként is sajátos jellegének megfelelően - a védelemhez való jog sajátosan érvényesül. Az eljárás alá vont személynek képviselője - és nem védője - lehet, aki többnyire a képviselt jogait gyakorolja. A gyorsított eljárásban a képviselő részvétele nem csupán lehetőség,

³⁹Szabs. tv. 73. § (5) bekezdés

⁴⁰A Debreceni Járásbíróság 2015. évben gyorsított szabálysértési ügyek vizsgálatára vonatkozó jelentésében szerepel egy olyan eset, ami rendkívül tanúságos, ugyanis ebben az ügyben egy fiatalkorú, 7. osztályos általános iskolai tanuló őrizetbe vételére azért került sor, mert megrángatta az iskola ajtaját és abba belerúgott - abban kér nem keletkezett -, amiért nem engedték ki az iskola épületéből.

⁴¹ Elektronikus kommentár <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/353/id/A13Y1437.KK/ts/20160710/lr/chain1389>, (megtekintés időpontja: 2017. február 13.)

⁴²Szabs. tv. 124. § (2) bekezdés és Szabs. tv. 126/A § (2) bekezdés

⁴³Szabs. tv. 73. § (7) bekezdés

⁴⁴Szabs. tv. 124. § (2) bekezdés

ugyanis a törvény kötelezővé teszi az ügyvédi képviseletet. Meghatalmazott ügyvéd hiányában a rendőrségnek ügyvédet kell kirendelnie az eljárás alá vont személy képviseletének az ellátására⁴⁵. Ez érthető, hiszen a rendelkezésre álló rövid idő alatt az őrizetben lévő személy saját maga, vagy laikus képviselővel nem feltétlenül tudja megfelelően ellátni a védelmet. A rendőrségnek értesítenie kell tehát a (kirendelt vagy meghatalmazott) képviselőt is a tárgyalás időpontjáról, valamint gondoskodnia kell arról, hogy az ügyet megismerhesse, s az eljárás alá vont személlyel a tárgyalás előtt érintkezessen.⁴⁶ (A törvény nem rendelkezik arról, hogy az egyéb jogosult által kezdeményezett bíróság elé állítás esetén kötelező-e az ügyvédi képviselet.)

A gyorsított eljárásban a bíróság az ügyet kizárólag tárgyaláson bírálhatja el. A tárgyalásra alapvetően a szabálysértési tárgyalásra vonatkozó szabályok⁴⁷ vonatkoznak a befejezésére előírt 72 órás határidővel.⁴⁸

4. Hogyan is néz ki egy gyorsított bírósági eljárás?

A tárgyalás itt is annak megnyitással indul. Ezt követően a rendőrség képviselője, illetve az egyéb bíróság elé állításra jogosult személy az iratokat és a tárgyi bizonyítási eszközöket átadja a bíróságnak, majd szóban előterjeszti a feljelentést. A gyakorlatban az iratok előre leadásra kerülnek a bíróságok szabálysértési irodáin, melyet a Szabs. tv. nem tilt. Ez természetesen azért előnyös az ügyekben eljáró, túlnyomórészt bírósági titkárok számára, mert lehetőségük nyílik az iratok tárgyalás előtt történő áttanulmányozására.

A bíróságnak ezek után azt kell megvizsgálnia, nincs-e a tárgyalás megtartásának akadálya. E körben a bíróság elsősorban azt vizsgálja fennállnak-e az őrizetbe vétel feltételei (tehát a rendőrség, illetőleg az egyéb bíróság elé állításra jogosult személy képes volt-e a bizonyítási eszközöket a bíróság rendelkezésére bocsátani), nem telt-e el több, mint 72 óra az őrizetbe vételtől számítva, illetőleg jogszerű volt-e az egyéb jogosult általi előállítás (a 126/A. § (1) bekezdésében feljogosított személy, a 177. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott szabálysértés miatt, a szabadságát 8 óránál nem hosszabb időn át korlátozva állította-e elő az elkövetőt).⁴⁹

⁴⁵Szabs. tv. 124. § (3) bekezdés

⁴⁶A törvény nem rendelkezik arról, hogy az egyéb jogosult által kezdeményezett bíróság elé állítás esetén kötelező-e az ügyvédi képviselet.

⁴⁷Szabs. tv. 111-115. §-ai

⁴⁸Elektronikus kommentár <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/353/id/A13Y1437.KK/ts/20160710/lr/chain1389>, (megtekintés időpontja: 2017. február 13.)

⁴⁹Dr. Király Eszter: i.m., 239. o.

A bíróság amennyiben a tárgyalás akadályát észleli, azt nem tarthatja meg. Az őrizetbe vett személyt nyomban szabadlábra kell helyezni, az eljárást pedig az általános szabályok szerint kell lefolytatni. Amennyiben csak olyan akadály merül fel, ami a bizonyíthatóságot nem érinti (pl.: sértett értesítése nem történt meg), úgy a bíróság nyomban tárgyalást tűz. Amennyiben azonban érdemben tovább kell folytatni az előkészítő eljárást, úgy az iratokat visszaküldi annak folytatása végett a rendőrségnek. Akadály hiányában a bíróság megkezdi a tárgyalást. Először az eljárás alá vont személyt hallgatja meg, majd - szükség esetén - a sértettet, és a tanúkat.

A fiatakorú eljárás alá vont személyek esetében kötelező a törvényes képviselő meghallgatása is, aki a vallomástételt az eljárás alá vont személy személyi körülményeire vonatkozóan nem tagadhatja meg.⁵⁰

A meghallgatásokat követően, azok eredménye alapján és a rendőrség, illetve az egyéb bíróság elé állításra jogosult által szolgáltatott egyéb bizonyítási eszközök megvizsgálása után azonnal meghozza az ügydöntő végzését, melynek eredményeként a bíróság

- megszünteti a szabálysértési eljárást, vagy
- megállapítja az eljárás alá vont személy bűnösségét és büntetést szab ki, illetve intézkedést alkalmaz, rendelkezik a szabálysértési őrizetről.

A végzését a bíróság nyilvánosan hirdeti ki, s ezt követően lehet megtenni a jogorvoslati nyilatkozatokat. A határozatot a fellebbezésre jogosultak tudomásul vehetik, lemondhatnak a jogorvoslatról, illetve fellebbezéssel élhetnek. Fellebbezésre jogosult a rendőrség képviselője, illetőleg az egyéb bíróság elé állításra jogosult személy, az eljárás alá vont személy és az eljárás alá vont személy képviselője. Minthogy a taxatív felsorolásban nem szerepel, a sértett a gyorsított eljárásban hozott döntés ellen nem élhet fellebbezéssel.

Amennyiben van bejelentett fellebbezés, a bíróságnak azt kell mérlegelnie, fennáll-e az ismételt elkövetés veszélye. Fellebbezés esetén ugyanis a végzés természetesen nem emelkedik jogerőre, ezért a kiszabott elzárás egyelőre nem hajtható végre, elvileg tehát az őrizetbe vételt is meg kellene szüntetni. Az eljárás alá vont személy így szabadlábon várhatja a törvényszék döntését, kivéve, ha az első fokon eljáró bíróság úgy látja, hogy ebben az esetben újabb, elzárással is büntethető szabálysértést követne el. Ekkor az őrizetbe vételt önálló végzésben meghosszabbítja, ami így a másodfokú végzés meghozataláig, illetve a nem jogerősen kiszabott elzárás tartamáig, de legfeljebb 10

⁵⁰Szabs. tv. 134. § (4) bekezdés c) pont

napig tarthat.⁵¹ Az őrizet tartamát meghosszabbító végzés ellen annak kihirdetésekor az eljárás alá vont személy és a képviselője fellebbezhet, melyet a törvényszék az ügydöntő végzéssel szemben bejelentett fellebbezéssel együtt bírál el.

A fellebbezési nyilatkozatok megtételét követően a bíróság az ügydöntő végzését nyomban írásba foglalja és kézbesíti az eljárás alá vont személy, a képviselője, és a rendőrség képviselője részére. A jogosultak valamelyikének fellebbezése esetén az iratokat - az őrizet meghosszabbítása esetén haladéktalanul - fel kell terjeszteni a törvényszékhez.

5. Speciális fiatalkorúakra vonatkozó egyéb szabályok

A fiatalkorúak esetében számos speciális rendelkezés alkalmazására is lehetőség van, illetve sok esetben azok kötelezőek is. Dolgozatom ezen részében ezeket igyekszem számba venni.

a) *Próbaidőre felfüggesztett szabálysértési elzárás:*

A Szabs. tv. 27/A. § (1) bekezdése „új büntetési nemként” kimondja, hogy „*A fiatalkorúval szemben kiszabott szabálysértési elzárás büntetés végrehajtása próbaidőre felfüggeszthető, ha - különösen a fiatalkorú körülményeire és a cselekménye tárgyi súlyára figyelemmel - alaposan feltehető, hogy a büntetés célja annak végrehajtása nélkül is elérhető*”. A próbaidő tartama egy hónaptól hat hónapig terjedhet, amit hónapokban kell meghatározni.⁵² A szabálysértési elzárás végrehajtása nem függeszthető fel azzal a fiatalkorúval szemben azonban, akit a szabálysértés elkövetésének időpontját megelőző három hónapon belül szabálysértési elzárással sújtandó szabálysértés elkövetése miatt jogerősen elmarasztaltak, illetve aki a szabálysértési elzárással sújtandó szabálysértést a szabálysértési elzárás felfüggesztésének próbaideje alatt követte el.⁵³

Amennyiben a fiatalkorút többször marasztalták próbaidőre felfüggesztett szabálysértési elzárásra, és a szabálysértési elzárások próbaideje még nem telt el, valamennyi próbaidő párhuzamosan telik.⁵⁴

A felfüggesztett szabálysértési elzárást foganatosítani kell, ha a próbaidő alatt megállapítják, hogy a szabálysértési elzárás kizáró ok⁵⁵ ellenére függesztették fel, vagy a fiatalkorúval szemben a próbaidő alatt elkövetett szabálysértési elzárással sújtandó szabálysértés elkövetése miatt szabálysértési elzárás

⁵¹Szabs. tv. 73. § (4) bekezdés

⁵²Szabs. tv. 27/A § (2) bekezdése értelmében.

⁵³Szabs. tv. 27/A § (3) bekezdése értelmében.

⁵⁴Szabs. tv. 27/A § (4) bekezdése értelmében.

⁵⁵Itt a Szabs. tv. 27/A § (3) bekezdésében meghatározott kizáró okokat kell értenünk.

büntetést szabtak ki.⁵⁶

Fontos kötelezettség, hogy a fiatalkorúval szemben kiszabott szabálysértési elzárás büntetés végrehajtásának felfüggesztéséről, illetve a szabálysértési elzárás büntetés foganatosításáról értesíteni kell a fiatalkorú védelembe vétele esetén az ügyében eljáró gyámhatóságot, és - ha a fiatalkorú megelőző pártfogás alatt áll - a gyámhatóság útján a megelőző pártfogót.⁵⁷

b) Figyelmeztetések

A Szabs. tv. 71. § (5) bekezdése értelmében - a (2), (3) és (4) bekezdésben meghatározott figyelmeztetéseket, melyek elhangzása a meghallgatások megkezdése előtt kötelező is - a fiatalkorú korára, érettségére figyelemmel, számára érthető módon kell megfogalmazni, mely tapasztalatom szerint eléggé komikus is tud lenni a tárgyalásokon (például egy alacsonyabb intellektusú eljárás alá vont személy esetében), de mindenképpen indokolt és fontos garanciális szabály.

c) Az eljárások lefolytatása során érvényesülő specialitások

A Szabs. tv. 134. § (1) bekezdése szerint *„a fiatalkorúval szemben a szabálysértési eljárást az életkori sajátosságainak figyelembevételével és úgy kell lefolytatni, hogy elősegítse a fiatalkorúnak a törvények iránti tiszteletét. A fiatalkorúval szemben alkalmazott büntetés vagy intézkedés célja elsősorban az, hogy a fiatalkorú helyes irányba fejlődjék és a társadalom hasznos tagjává válják”*.

Ez a kötelezettség véleményem szerint a Szabs. tv. 21. §-ában szabályozott a büntetés kiszabása, az intézkedés alkalmazása körében szabályozott kötelezettség mellett, azzal párhuzamosan érvényesülő kötelezettség.

Lényeges az is, hogy amennyiben az eljárás adatai alapján a fiatalkorúval szemben előreláthatólag szabálysértési elzárás, közérdekű munka vagy pénzbírság kiszabására kerül sor, a meghallgatásától nem lehet eltekinteni.⁵⁸ Ebből a szabályozásból a Szabs. tv. 134. § (7) bekezdésére is figyelemmel az is következik, hogy gyakorlatilag csak intézkedés kiszabására kerülhet sor tárgyalás mellőzéses végzés meghozatala útján.

⁵⁶Szabs. tv. 27/A § (5) bekezdése értelmében.

⁵⁷Szabs. tv. 27/A § (8) bekezdése értelmében.

⁵⁸Szabs. tv. 134. § (2) bekezdés

Garanciális szabály az is, hogy a fiatalkorú törvényes képviselőjét, gondozóját a meghallgatásról, illetve a tárgyalásról azzal a felhívással kell értesíteni, hogy a fiatalkorú megjelenéséről gondoskodják. Amennyiben a törvényes képviselő megjelenésének akadálya van, a gyámhatóság képviselőjét kell a fiatalkorú meghallgatásának időpontjáról értesíteni.⁵⁹

A törvény rendelkezik arról is, hogy főszabály szerint a fiatalkorú törvényes képviselője jelen kell legyen a fiatalkorú meghallgatásakor.⁶⁰

Amennyiben a törvényes képviselő a szabálysértést a fiatalkorúval együtt követte el, illetve az érdekei a fiatalkorú érdekeivel egyébként ellentétesek, a törvényes képviselő a jogainak gyakorlásában akadályozva van, vagy a fiatalkorúnak nincs törvényes képviselője, vagy nem állapítható meg, hogy ki a törvényes képviselője, akkor a fiatalkorú meghallgatására a törvényes képviselője jelenléte nélkül is sor kerülhet. Ezekben az esetekben a gyámhatóság eseti gyámot kell kirendeljen.⁶¹

A tárgyaláson megjelent gondozót a fiatalkorú életviszonyaira nézve minden esetben meg kell hallgatni, aki ezekre a körülményekre nézve a nyilatkozatot nem tagadhatja meg.⁶²

A törvényes képviselő vagy gondozó részére a végzést, illetve határozatot kézbesíteni kell azzal, hogy a határozattal szemben jogorvoslással élhet.⁶³

A törvény a szabálysértési hatóság diszkrecionális jogkörébe utalja annak eldöntését, hogy amennyiben indokoltnak tartja, a fiatalkorú védelembe vételét kezdeményezze az erre hatáskörrel rendelkező szervnél.⁶⁴

Amennyiben azonban elzárással is sújtható szabálysértés elkövetése miatt kerül sor az eljárás lefolytatására eljárás alá vont fiatalkorú, vagy elzárással is sújtható szabálysértési tényállást megvalósított gyermekkorú esetében a szabálysértési hatóság, az előkészítő eljárást lefolytató szerv, vagy a bíróság a fiatalkorú, illetve gyermekkorú védelembe vételét kötelezően kell kezdeményezze az erre hatáskörrel rendelkező szervnél.⁶⁵

⁵⁹Szabs. tv. 134. § (3) bekezdés

⁶⁰Szabs. tv. 134. § (4) bekezdése értelmében.

⁶¹Szabs. tv. 134. § (4) bekezdés

⁶²Szabs. tv. 134. § (4) bekezdés

⁶³Szabs. tv. 134. § (5) bekezdés

⁶⁴Szabs. tv. 134. § (6) bekezdés

⁶⁵Szabs. tv. 134. § (6a) bekezdés

A törvény előírja azt is, hogy a tizennegyedik életévét be nem töltött, valamint fiatalkorú személyt törvényes képviselőjének jelenlétében és csak akkor lehet szembesíteni, ha a szembesítés benne nem kelt félelmet.⁶⁶

Ezen szabály gyakorlati érvényesülését magam nem tapasztaltam, mert én kizárólag olyan típusú ügyekkel találkoztam, ahol a fiatalkorúak a terhükre rótt szabálysértés elkövetését elismerték, vagy egyéb körülmények okán (pl.: kamerafelvétel állt rendelkezésre) nem volt indokolt annak fogatosítása.

6. A gyakorlatban előforduló problémák a gyorsított szabálysértési eljárásokban:

Kutatásom eredményeként⁶⁷ arra jutottam, hogy a fiatalkorúakkal szembeni gyorsított szabálysértési eljárásokban a leggyakoribbnak a tulajdon elleni szabálysértések tekinthetőek.⁶⁸ Az elkövetett szabálysértések miatt pedig a leggyakoribb szankció a figyelmeztetés intézkedés alkalmazása.⁶⁹

A vizsgálat és személyes tapasztalataim alapján az alábbi problémákat gyűjtöttem össze a rendelkezésre álló iratokból.

a) *Elkövetési érték*⁷⁰

Az egyik leggyakoribb probléma a gyorsított szabálysértési eljárásokban az értékek tisztázásához kapcsolódik. A szabálysértési hatóság - bár az utóbbi időben egyre kevesebbszer -, de gyakran nem tesz eleget az elkövetési értékek pontos tisztázásának (pl.: bicikli esetében lemarad az azon található gyermekülés értékének tisztázása, amely szintén jogtalan eltulajdonításra került).

Ez a bíróságoknak azért jelent problémát, mert a Szabs. tv. 64. § (3) bekezdése szerint a szabálysértéssel okozott kár értékének megállapításához szakértő kirendelésére nincs lehetőség hivatalból⁷¹, ráadásul ez a döntés éppen a gyorsított eljárás lényegével lenne ellentétes.

Ez az előkészítő eljárás során elkövetett „mulasztás” azt eredményezi, hogy a bíróság a szabálysértés elkövetése során nem tud pontos tényállást megállapítani, ennek következtében a sértett esetleges

⁶⁶Szabs. tv. 134. § (8) bekezdés

⁶⁷A Debreceni Járásbíróságon végzett kutatásom a 2016. január 1. - 2017. február 28-ig beérkezett ügyeket érintette.

⁶⁸Táblázatjegyzék 1. számú táblázat

⁶⁹Táblázatjegyzék 2. számú táblázat

⁷⁰Kálmánczi Antal János: i.m.

⁷¹A törvény pusztán akkor teszi lehetővé szakértő kirendelését, ha a szakértő kirendelését az eljárás alá vont személy vagy a sértett indítványozta és a szakértő várható költségét megelőlegezi (Ebben az esetben egyébként kötelező is.). Ennek a gyakorlati jelentősége véleményem szerint elhanyagolható, jómagam ilyen körülménnyel nem találkoztam.

kártérítési igényének kérdésében sem tud érdemben döntést hozni, azt a Szabs. tv. 93. § (4) bekezdése alapján egyéb törvényes útra kénytelen utasítani, természetesen akkor, ha egyébként az ügyet el tudja bírálni, mert példának okáért az ellopott vagyontárgy nyilvánvalóan nem éri el a bűncselekményi értékhatárt. Mindezeket túl adott esetben éppen ezen figyelembe nem vett értékek miatt minősülhet bűncselekménynek az eljárás alá vont személy szabálysértésként elbírált cselekménye, mely természetesen a perújítás lehetőségét, annak potenciális veszélyét hordozza magában.

Az értékhatárok tisztázásakor a másik jelentős problémát véleményem szerint a nem kompetens személyektől kért értékmegállapítás esete jelenti. Gyakran olyan személytől kérnek értékmegállapítást az előkészítő eljárásban eljáró szabálysértési hatóságok, aki nem rendelkezik a szükséges hozzáértéssel, vagy nem állapítható meg az iratokból, rendelkezik-e a szükséges kompetenciával.⁷²

Ez a probléma álláspontom szerint egy apró odafigyeléssel megoldható lenne, és az állampolgárok igazságszolgáltatásba vetett hitét is erősítené, nem beszélve arról, hogy talán az elkövetők is jobban megfontolnák a szabálysértési cselekmények elkövetését, ha azt tapasztalják, hogy tulajdon elleni cselekményeknél minden esetben kötelesek az esetlegesen kiszabásra kerülő pénzbüntetés mellett az okozott kárt is megtéríteni.

b) **Üzletszerűség**⁷³

Véleményem szerint a legnagyobb - mivel itt mérlegelés nélkül sem lehetne az eljárás lefolytatni - problémát az a sajnálatos módon még mindig megfigyelhető tendencia jelenti, miszerint a szabálysértési hatóság az előkészítő eljárások során nem vizsgálja az üzletszerűség, mint minősítő körülmény megállapíthatóságát minden esetben.

Amennyiben mégis megállapíthatónak látja az üzletszerűséget, mely tény sokszor az ügyről készített összefoglaló jelentés is tartalmaz, abban az esetben sem intézkedik - törvényi kötelező rendelkezés ellenére - a Szabs. tv. 45. §-ában írtaknak megfelelően az ügy haladéktalan áttétele iránt a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságokhoz.

Ezen problémáról érdeklődve kérdésekre több esetben is azt a választ kaptam, hogy a büntetőügyekben eljáró nyomozó hatóságok ilyen esetben nem hajlandóak elfogadni a szabálysértési hatóság állás-

⁷² Előfordult olyan eset, hogy a mobiltelefon kiskereskedelmi értékének megállapítása érdekében vaskereskedőtől kértek értékmegállapítást, mely álláspontom szerint nem elfogadható.

⁷³ Kálmánczi Antal János: i.m.

pontját, minden esetben vagy a bíróság végzésére, vagy az ügyészség nyomozást elrendelő átiratára várnak.

Az üzletszerűség kapcsán pusztán arra szeretném még felhívni a figyelmet, hogy az üzletszerű elkövetés nem állapítható meg, amikor a terheltek a lopási cselekményeket alkalmoszerűen, néhány órán belül követték el⁷⁴, mely körülmény tapasztalataim szerint szintén problémákat okoz a gyakorlatban.

Itt jegyzem meg, hogy ehhez hasonló problémát jelent a dolog elleni erőszak megítélése is, melyről a dolgozatom későbbi részében még lesz szó.

c) **Őrizetbe vételek és tettenérés**

Általánosságban elmondható, hogy a gyakorlatban - sajnálatos módon igen sok esetben - pusztán a jogszabály szövegén, de nem szellemiségén alapul a szabálysértési őrizetbe vétel - amely súlyosan sérti a személyi szabadsághoz fűződő alapvető szabadságjogot.⁷⁵

Kutatásom eredményeként⁷⁶ arra jutottam, hogy az esetek döntő többségében legalább 16 órát töltenek őrizetben az eljárás alá vont személyek, ami azért első hallásra igen ijesztőnek tűnt számomra.⁷⁷ Megjegyzem sok esetben az őrizetek tartamának meghosszabbodását az előállítások késedelme okozza.⁷⁸

Az őrizetbe vételek kapcsán a tettenérések értelmezése igen fontos és sok problémát jelent a gyakorlatban.

A Kúria több elvi bírósági határozatban fejtette ki álláspontját a tettenérés feltételeiről a büntetőeljárás során. A Be. 127. § (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. Tettenérésnek az az eset minősül, ha az elkövető részben vagy egészben szemtanú jelenlétében viszi véghez a cselekményt és eközben vagy közvetlenül a végrehajtás után a szemtanú vagy az ő felhívására más személy a

⁷⁴BH 1991. 462. számú eseti döntés. A jogeset szerint a terheltek lopási szándéka hirtelen elhatározásból eredt, és kezdetben a saját gépkocsijukhoz szükséges kisebb értékű alkatrészek megszerzésére irányult, míg a további, ugyancsak alacsony értékű alkatrészek eltulajdonításának gondolata menet közben alakult ki. Cselekményüket egyetlen este, néhány óra tartama alatt követték el, magatartásukra az alkalmoszerűség volt jellemző. Összességében az elkövetés módja, az eltulajdonított tárgyak értéke, jellege és a terheltek szándéka, kizárja az üzletszerűség fennállását.

⁷⁵Dr. Mándi Veronika i. m. 42. o.

⁷⁶A Debreceni Járásbíróságon végzett kutatásom a 2016. január 1. - 2017. február 28-ig beérkezett ügyeket érintette.

⁷⁷Táblázatjegyzék 3. számú táblázat

⁷⁸Ezt a megállapítást a Debreceni Járásbíróságon 2015. évben elvégzett gyorsított szabálysértési ügyeket érintő vizsgálaton alapul.

helyszínen vagy nyomon üldözés, menekülés során fogja el az elkövetőt anélkül, hogy szem elől tévesztette volna. A cselekmény elkövetése után a helyszínről észrevétlenül eltávozó elkövető utólagos felkutatása és elfogása tettenérésként nem értékelhető. A törvény a tetten ért személy elfogásának módját nem határozza meg. Az „elfogás” kifejezés azonban értelemszerűen magába foglalja a tetten ért személy mozgási, cselekvési szabadságának korlátozását, ellenállásának leküzdéséhez, menekülésének megakadályozásához szükséges és elégséges erőszak alkalmazását. Nyilvánvaló, hogy a cselekmény jogszerűsége csak addig állhat fenn, amíg a cél elérése érdekében elkerülhetetlenül szükséges. Kétségtelen, hogy a szabálysértési jog anyagi és eljárási szabályai egységes és önálló rendszert alkotnak. A szabálysértési felelősség azonban büntetőjogi jellegű és az eljárási szabályok is a büntetőeljárásra jellemző vonásokat mutatnak. A szabálysértések elbírálása során is alkalmazni kell tehát azokat a büntető anyagi és eljárási fogalmakat, szabályokat, amelyekről a szabálysértési törvény kifejezetten nem rendelkezik ellentétesen. Ezen esetek tükrében megállapítható, hogy a bűncselekményeknél a jogalkotó és a jogalkalmazó egyaránt szigorú követelményeket támaszt a tettenérés fogalmának meghatározása, illetve a tetten ért elkövető elfogása esetén, míg a szabálysértések esetén a jogalkotó jóval tágabb mozgásteret hagy a tettenérés szabályainak kitérésével, amely így a szabálysértési őrizetbe vételt jelentősen megkönnyíti.⁷⁹

A tettenérés fogalmát a Debreceni Járásbíróság már iránymutatásában értelmezte⁸⁰, melyet a Debreceni Törvényszék állásfoglalásában megerősített.⁸¹

Az állásfoglalások lényege szerint a szemtanú jelenlétében elkövetett szabálysértés esetében alkalmazható a Szabs. tv. 73. § (1) bekezdésének II. mondata, mely kiterjeszti a tettenérés fogalmát.⁸² Amennyiben az ismeretlen elkövető szabálysértése elkövetésének nem volt szemtanúja, vagyis az ismeretlen elkövetőt nem érték tetten, úgy ezen jogszabályhely nem alkalmazható.

d) **Ügyvédi képviselet**

A kötelező, éspedig ügyvédi képviseletnek nincs más esete a Szabs. tv.-ben, mint a bíróság elé állításos eljárás. Ezért az eljárás alá vont személy pl. más ügyben való fogva tartása esetén a bíróság nem köteles védőről gondoskodni, mert ezen ügyekben csak a képviselet lehetősége áll fenn. A rendőrség általi kirendelésre vonatkozóan speciális (belső) szabályozás nincs, tehát a kirendelés megegyezik a

⁷⁹Dr. Mándi Veronika i. m. 45. o.

⁸⁰Debreceni Járásbíróság 2013.EL.V.C.12/2. számú állásfoglalása

⁸¹Debreceni Törvényszék Elnökének 2013.EL.V.C.30/2. számú állásfoglalása

⁸²A vonatkozó szabályokat akkor is alkalmazni rendeli, amikor a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított 48 órán belül elfogja.

büntetőügyekben követett gyakorlattal.⁸³

E körben csak egy dologra érdemes odafigyelni, nevezetesen arra, hogy a Szabs. tv. 124. § (3) bekezdése ügyvéd kirendelését írja elő, vagyis amennyiben a szabálysértési hatóság ügyvédjelöltet rendelne ki, akkor a szabálysértési gyorsított eljárás lefolytatásának akadálya lesz.⁸⁴

Érdekes kérdés lehet az is, hogyan kell eljárni, ha az eljárás alá vont személy más védő kirendelését kéri. A Kúria joggyakorlat elemző csoportja erre a kérdésre azt a választ adta, hogy ilyenkor vizsgálni kell annak indokoltságát. Ebből következően a feltételek hiányában nem kötelező a más ügyvéd kirendelése iránti kérelemnek minden esetben eleget tenni. A kérelmet indokolni és az indokoltságot mérlegelni kell, ennek függvénye a döntés. Ha a döntés nem elutasító, az szükségszerűen egyrészt a korábban kirendelt ügyvédi képviselő felmentéséből, másrészt az új ügyvédi képviselő kirendeléséből áll. Közömbös, hogy ki volt a kirendelő, a szabálysértési törvény alapján - tévesen - egységes döntés a bíróságra száll. A bíróság tehát gondoskodhat új ügyvédi képviselő bevonásáról, amennyiben persze ez azonnal lehetséges. A Kúria megfontolandónak látja a kényszerhelyzet feloldását azzal, hogy ilyen körülmények között beálltnak vehetjük a „nem tart tárgyalást” helyzetét, melyben az eljárás általános szabályok szerinti folytatása következhet.⁸⁵

e) **Sértett személye**

Jelentős problémát okoz az is, hogy gyakran a sértett személye nem kerül megfelelően beazonosításra, így a tárgyalás megtartásának törvényi akadálya lesz a Szabs. tv. 124. § (2) bekezdése alapján. A leggyakrabban a földek tulajdonjogának tisztázatlansága - lényegében a tulajdoni lapok hiánya - miatt nem lehet a sértett személyét megállapítani. Ez persze természetesen a szabálysértések bűncselekményektől történő elhatárolását is érintheti (pl.: erdőben történt-e a jogellenes fakivágás).

Gyakran olyan személy kerül sértettként nyilatkoztatásra a közvetítői eljárásra, akinek ezen nyilatkozat megtételében a jogosultsága nem tisztázott, így az eljárás alá vont személy közvetítői eljárásra irányuló hozzájárulása esetén az ügyben érdemi döntés hozatalára nincs is lehetőség.⁸⁶

⁸³A Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport i. m. 40. o.,

⁸⁴Sajnálatos módon egy esetben előfordult ez is a Debreceni Járásbíróságon, ezért kívántam megemlíteni ezen problémát.

⁸⁵A Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport i. m. 42. o.

⁸⁶Ezen esetkör gyakran egyidejűleg azt is okozza, hogy nem lehet a sértett személyét megállapítani.

f) **Közvetítői eljárás**

A Kúria e kérdésben nem a teljes, hanem az általában történő negálással értett egyet. A Kúria kifejtette, hogy a Szabs. tv. 125. § (8) bekezdése lehetővé teszi, hogy a bíróság közvetítői eljárásra utalja a bíróság elé állításos ügyet. Nem lehet azonban más álláspontra jutni, mint a büntetőeljárásban. Márpedig a 3. BKv. számú büntető kollégiumi állásfoglalás alapvetően azért mondta ki, hogy bíróság elé állítás esetében a közvetítő eljárás általában nem alkalmazható, mert a lefolytatásához szükséges idő nem áll rendelkezésre. A Kúria ezért úgy látja, hogy a szabálysértési eljárás mielőbbi lefolytatásához fűzött társadalmi érdek rendre megelőzi az egyéni érdekek érvényesülését.⁸⁷

A Kúria hangsúlyozza, hogy egyébként is mellőzhető a közvetítői eljárásra utalás a szabálysértés jellegére, az elkövetés módjára és az eljárás alá vont személyre tekintettel [Szabs. tv. 82/A. § (4) bekezdés c) pont], azaz a szabálysértési törvény sem ír elő feltétlen alkalmazandóságot, és ez a bíróság elé állítás kapcsán sincs másképpen. A bíróság elé állítás ráadásul - ide nem értve a helyszíni bírság kiszabására jogosult által történő változatot (Szabs. tv. 126/A. §) - őrizetbe vétellel jár [Szabs. tv. 73. § (1) bekezdés 1. mondat, 124. § (1) bekezdés], az önmagában sem kötelezően alkalmazandó őrizetbe vétel - kikövetkeztethető értelemszerű - célja pedig a várhatóan kiszabásra kerülő elzárás végrehajthatóságának biztosítása is. Ezek mögött jellemzően olyan szabálysértés áll, melynek jellegére és/vagy elkövetőjére tekintettel általában legális a közvetítői eljárásra utalás mellőzése.⁸⁸

g) **Szabálysértési költség**

Problémákat tárt fel a Kúria joggyakorlat elemzése abban a kérdésben is, hogy a szabálysértési költségbe betudható-e az eljárás alá vont személy ellen korábban folytatott büntetőeljárás során felmerült költség, sor került-e ilyen kötelezésre. A Kúria egyértelmű álláspontja szerint a bűnügyi költségből nem lehet szabálysértési költség, egyszerűen azért, mert a bűnügyi költségről rendelkezni kell a büntetőügyet lezáró - jellemzően a nyomozást/büntetőeljárást megszüntető - határozatban, valamint a szabálysértési törvény nem is tartalmaz ezzel ellenkező rendelkezést.⁸⁹

h) **Tiltott prostitúció**

Tipikusnak tekinthető probléma ezen szabálysértések elkövetésekor az, amikor az eljárás alá vont személy tagadásával szemben kizárólag az intézkedő rendőrök olyan tartalmú jelentése áll, miszerint „ki-sminkelten, kihívó ruhában sétált” az eljárás alá vont személy a helyszínen.

⁸⁷A Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport i. m. 47. o.

⁸⁸A Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport i. m. 48. o.

⁸⁹A Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport i. m. 49. o.

Ilyen esetekben az intézkedő rendőrök meghallgatása nem mellőzhető a rendszerint tagadó eljárás alá vont személy védekezésének ellenőrzése érdekében. Álláspontom szerint ugyanis az, hogy valaki kihívó ruházatban sétál valahol és ráadásul ki is van sminkelve, önmagában nem alapozza meg a tiltott prostitúció szabálysértés elkövetésének kétséget kizáró módon történő megállapítását. Ilyen alapon véleményem szerint sok embert egy tipikus buli időszakban (például egy nagyobb egyetemi buli idején) őrizetbe lehetne venni. Erre tekintettel is indokolt a rendőr tanúk alapos kihallgatása az eljárás alá vont személy magatartásának pontos körülményeire.

Ezek hiányában a bizonyítékok hiánya miatt álláspontom szerint nincs lehetőség a gyorsított eljárás lefolytatására.

i) ***Az egyes tulajdon elleni szabálysértések gyakorlati problémái***⁹⁰

Mivel a tulajdon elleni szabálysértések a leggyakoribban, így ezen szabálysértésekkel részletesebben kívánok foglalkozni.

Vizsgálatom kiterjedt e körben arra is, hogy a tulajdon elleni szabálysértések a gyorsított eljárásokban hogyan oszlanak meg. Azt tapasztaltam, hogy várakozásaimnak megfelelően a lopások tekinthetők a leggyakoribb tulajdon elleni szabálysértéseknek⁹¹.

ia) Lopás

A lopás kétségtelen, hogy a leggyakoribb tulajdon elleni szabálysértés. Vizsgálatom azt mutatta, hogy a fiatalok elkövetők leggyakrabban élelmiszert (elsősorban csokit), illetve műszaki cikkeket és kozmetikai termékeket tulajdonítanak el jogtalanul.⁹² Az eltulajdonított termékek értéke pedig jellemzően 5.000,- forint alatt marad.⁹³ Ha az eltulajdonított termékek értékét és az őrizetben töltött időtartamokat összevetjük, akkor azt látjuk, hogy szerencsétlen esetben akár pár száz forintért egy napot is őrizetben tölthet egy fiatalok elkövető, ami a szankció kiszabási gyakorlatra is figyelemmel⁹⁴ igen jelentős társadalmi problémának tekinthető véleményem szerint.

⁹⁰Kálmánczi Antal János: i.m.

⁹¹Táblázatjegyzék 4. számú táblázat

⁹²Táblázatjegyzék 5. számú táblázat

⁹³Táblázatjegyzék 6. számú táblázat

⁹⁴A Táblázatjegyzék 2. számú táblázata tartalmazza ezen vizsgálatom eredményeit. Ki szeretném emelni, hogy az adatokból az derült ki, az ügyek visszaküldésének esetében a vezető ok a tettenérés és a további nyomozati cselekmények [A felderítetlenség e körben a vezető ok (6 ügy), míg a törvényes képviselő hiánya (4 ügy) és az igazságügyi szakértői vélemény beszerzésének hiánya (1 ügy)] voltak

Rátérve azonban a lopásokkal kapcsolatban felmerülő problémákra, azt tapasztaltam a gyakorlatban, hogy az egyik jelentős problémát a *dolog elleni erőszak* értelmezése jelenti. Ennek körében is az áramlopások megítélése okozza a legnagyobb nehézséget.

Az Ügyészség következetes gyakorlata szerint⁹⁵ ugyanis a dolog elleni erőszak megállapítására nincs lehetőség, amennyiben a lopás szükségszerű elkövetési tevékenysége a lopás elkövetési módja. Amennyiben ezt a tipikus elkövetési módot dolog elleni erőszaknak tekintenénk, akkor az ehhez fűződő jogi konzekvenciák mindig érvényesülnének és ennek következtében a szabálysértési értékre elkövetett gázlopás mindig vétségi alakzat lenne.

A problémát azonban az jelenti, hogy az álláspont alapjául szolgáló eseti döntések óta jelentősen módosult a dolog elleni erőszak fogalma, és mára az élet is felülírta a tárgykörben született eseti döntéseket. Az elkövetési módok egyre kifinomultabbak, az elkövetők pedig gyakran speciális eszközöket (pl.: speciális kulcsokat) gyártanak a jogtalan eltulajdonítási cselekmény végrehajtása érdekében. Ezt a folyamatot a szolgáltatók is indukálják, mivel egyre hatékonyabb védelmi eszközöket, megoldásokat igyekeznek kitalálni a fogyasztásmérő berendezések védelme érdekében.⁹⁶

Álláspontom szerint⁹⁷ azonban ezt a többletmagatartást, nevezetesen, hogy a speciális védelemmel (pl.: csavarokkal) ellátott szerkezetek megbontását a szolgáltatók eszközeihez hasonló eszközök alkalmazásával hajtja végre az elkövető, értékelni kellene, de legalábbis igen körültekintően, alapos vizsgálatot követően (pl.: a szolgáltatók megkeresése útján, hogy milyen módon lehet adott esetben a lezáró „dugókat” eltávolítani eszköz hiányában a csövekből) kellene elbírálni, és nem a jelenleg uralkodó gyakorlatnak megfelelően meghaladott eseti döntésekre hivatkozással visszaküldeni a Bíróságokra.

Az Ügyészségi álláspont véleményem szerint azért sem lehet helytálló, mivel példának okáért az „akasztásos módszer” egyértelműen nem teszi lehetővé a dolog elleni erőszak, mint minősítő körülmény megállapítását, így nem minden esetben eredményezhetné az Ügyészség következetes álláspontjának felülvizsgálata a lopás vétségi alakzatának megállapítását.

⁹⁵Ez a gyakorlat a BH 1992. 158. és BH 1990. 207. számú eseti döntéseken alapul.

⁹⁶Ilyeneknek tekinthetők példának okáért a speciális csavarok is, amelyek a fogyasztásmérő berendezéseket védik és kizárólag speciális eszközökkel hajthatók ki.

⁹⁷Mely egyebekben a Debreceni Járásbíróság szabálysértési titkárainak többségi álláspontja is.

Jelentős problémakört jelentenek az erdőben jogellenes fakivágásokkal elkövetett lopások is. Ezen cselekmények megítélésénél nyilvánvalóan csak a fakivágások jöhetnek számításba a bűncselekményi minősítő körülmények tekintetében, és példának okáért a fa gallyak összegyűjtése nem. Ugyanakkor minden esetben - ahogy dolgozatom korábbi részében már említettem - szükséges annak vizsgálata, hogy a jogellenes fakivágás erdőben történt-e. Ennek érdekében véleményem szerint a legjobb megoldás, ha tulajdoni lapot szerez be a szabálysértési hatóság a tényállás teljes körű tisztázása érdekében.⁹⁸

Gyakran problémát okoz az is, ha a fa értékét a már fentebb ismertetett módon nem megfelelően állapítják meg.⁹⁹

Bár az elkövetett cselekmény *befejezettségének* megállapítása nem gyakran okoz problémát, azonban ritkán még mindig előfordul, hogy nem helyesen kerül sor a cselekmény minősítésére.

A bírói gyakorlat töretlen abban, hogy amennyiben az elkövető a boltban a polcra levett terméket a ruházatába rejti, akkor befejezetté válik cselekménye.¹⁰⁰

Ugyanakkor a Debreceni Törvényszék legújabb iránymutatása szerint, amennyiben az eltulajdonított vagyontárgy az elkövető ruházatába kerül, de mondjuk a biztonsági őrök folyamatosan figyelemmel kísérik, a dolog nem kerül ki a tulajdonos birtokából, ezért a cselekmény nem befejezett.¹⁰¹

Előfordul sajnos olyan eset is, amikor a gáz szabálytalan vételezésével elkövetett lopás a gáz jogosulatlan igénybevételének időtartamától függetlenül nem természetes egységként, hanem a cselekményt üzletszerűen elkövettként értékeli a szabálysértési hatóság, és az ügy iratainak áttételre irányuló álláspontjával küldi meg a bíróság részére. Ez az álláspont azonban a kialakult és töretlen gyakorlattal¹⁰² ellentétes, ugyanis ilyen esetben sem a folytatólágosság, sem az üzletszerűség megállapítására nincs lehetőség.

⁹⁸A tulajdoni lap beszerzését a tényállás pontos megállapításán túl az is indokolja, hogy abból lehet a sértett személyére egyértelmű következtetést levonni, így ennek tükrében lehet csak dönteni az esetleges közvetítői eljárásra utalás kérdésében.

⁹⁹Az általam tapasztalt gyakorlat jelenleg az, hogy az eltulajdonított fa értékére a kerületvezető erdészt nyilatkoztatják, aki bár kompetens személynek minősül, sok esetben azonban éppen a sértett képviselőjeként jár el, ezért véleményem szerint ilyen esetben eseti szaktanácsadói nyilatkozat beszerzése indokolt.

¹⁰⁰BH 1995. 73. és 1990. 460. számú eseti döntések

¹⁰¹A Debreceni Törvényszék 2.Bf.491/2015/9. számú határozata.

¹⁰²BH2013. 177. számú eseti döntés

Talán fölöslegesnek tűnik felhívni rá a figyelmet, azonban mindenképpen figyelemmel kell lennünk arra is, hogy a lopás bűncselekményének és szabálysértésének elhatárolásánál azt kell vizsgálni, hogy az elkövető szándéka milyen *érték elkövetésére* irányult. Erre betöréses és jármű-feltöréses lopások elkövetőinél - általában a helyszínen - az elkövetők által hozzáférhetővé vált és általuk reálisan elvehető legnagyobb értékek alapulvételével lehet következtetni.¹⁰³

Az esetlegesen jelen lévő *elkövetésben segítő társak*¹⁰⁴ cselekményének jogi megítélése régebben több problémát is okozott, azonban jelenleg már nem jellemző, így ezen problémakörrel részletesen magam sem kívánok foglalkozni. Csupán megjegyzem e vonatkozásban, hogy a büntetőjogi fogalmak használatára a Szabs. tv. 2016. január 1-jei módosításával szélesebb körben nyílt lehetőség a Szabs. tv. 29. §-a (1) bekezdésének módosítása révén.

Végül szeretném felhívni a figyelmet egy *elhatárolási problémára*, amely a napokban fordult elő az egyik szabálysértési ügyben. A kialakult és töretlen gyakorlat szerint lopás vétsége helyett jármű önkényes elvétele szabálysértésének minősül a kerékpár elvétele és másfél óráig tartó jogtalan használata, amikor az elkövetés körülményeiből nem lehet a fiatalok terhelte eltulajdonítási célzatra következtetni.¹⁰⁵ Az eseti döntés is kifejti, hogy a két cselekményt alapvetően a célzat határolja el. A lopásnál az eltulajdonítás, a jármű önkényes elvételénél a jogtalan használat a célja az elkövetőnek. A célzatra az elkövetés körülményeiből kell következtetéseket levonni, így pl. eltulajdonítási cél fennforgását bizonyítja, ha az elkövető a járművet szétszereli, és az alkatrészeit eladja, vagy ha a járművet hosszú időn át használja, valamint ha tartósan elrejtja vagy eltagadja. A bírói gyakorlat szerint a hosszabb ideig, vagyis a több napig tartó használat utal a jogtalan eltulajdonítási célzatra. Abban az esetben azonban, ha az elkövető mondjuk a kerékpárt csak azért veszi el, hogy azzal lakóingatlanához menjen, majd hazaérve az utcán eldobja, nem lehet jogtalan eltulajdonítási célzatra következtetni.

*ib) Csalás*¹⁰⁶

Ezen tulajdon elleni szabálysértések jogi megítélésével kapcsolatban tapasztaltam a legnagyobb problémákat - bár nem elsősorban a gyorsított szabálysértési eljárásokban -, azonban úgy éreztem részletesebben kell foglalkoznom ezen tulajdon elleni szabálysértésekkel is.

¹⁰³BH 2005. 307. számú eseti döntés

¹⁰⁴Gondolok itt elsősorban azokra, akik a terméket elrejtő személyt példának okáért takarják, stb.

¹⁰⁵BH 1992. 81. számú eseti döntés

¹⁰⁶Kálmánczi Antal János: i.m.

Mindenekelőtt fontosnak tartom megjegyezni, hogy a csalások elkövetési tárgya nemcsak dolog lehet, hanem létező vagy jövőben keletkező jog is. Lényeges, hogy a jogsértő cselekmény egy meghatározott személy vagyont károsítsa, azonban a megtévesztett passzív alany és a sértett személye azonos és különböző is lehet, mivel nem tényállási feltétel az, hogy a kár kizárólag a megtévesztett személynél következhet be. A csalás sértettje egyebekben az, akinél a kár bekövetkezik.¹⁰⁷

A gyakorlatban nem mindig sikerül sajnálatos módon felismerni azt, hogy az elkövetési magatartás, a tévedésbe ejtés megkezdésével, illetve a felvilágosítás elmulasztásával kísérleti stádiumába jut¹⁰⁸ amely mindaddig fennáll, amíg a kár be nem következik.¹⁰⁹ Tehát a csalás csak a kár bekövetkezésével válik befejezetté.

A csalás egy olyan cselekmény, amelynek tettese bárki lehet. A társtettességhez pedig az szükséges, hogy az elkövető közreműködjön a passzív alany megtévesztésében.¹¹⁰

Az elkövetési magatartás kapcsán kiemelés érdemel, hogy a bűncselekményi törvényi tényállás alternatív elkövetési magatartást határoz meg, ugyanis tévedésbe ejtéssel, vagy tévedésben tartással is elkövethetővé teszi a csalás bűncselekményét. A tévedésbe ejtés, illetve a tévedésben tartás elkövethető tevéssel és mulasztással is, azonban mindkét esetben szükséges az, hogy egyrészt másban a valóságtól eltérő tudattartalom kialakítását valósítsa meg, illetőleg ilyen - már kialakult - tudattartalmat megerősítsen, továbbá a passzív alanyt az elkövető magatartásától befolyásolva vagyoni rendelkezésre készítse.

A tévedés fogalmának értelmezésével nem szokott probléma felmerülni, ezért ennek ismertetésétől eltekintek.¹¹¹

A jelenleg uralkodó gyakorlat szerint nem bír relevanciával, hogy a tévedést kiváltó cselekmény mennyire volt összetett, nehezen felismerhető. Bármilyen egyszerű, könnyen felismerhető magatartás ta-

¹⁰⁷BH 1988. 176. számú eseti döntés

¹⁰⁸BH 1999. 398. számú eseti döntés

¹⁰⁹Elektronikus kommentár <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A1200100.TV/ts/20161112/lr/374> (megtekintés időpontja: 2017. február 19.)

¹¹⁰BH 2011. 59. számú eseti döntés

¹¹¹Pusztán annyit kívánok megjegyezni, hogy a tévedésnek nem kell kiterjednie a jogügylet egészére, csak az szükséges, hogy a jogügylet olyan elemeit fogja át, amelyek a károkozással okozati összefüggésben állnak.

núsítása megállapíthatóvá teszi a csalást.¹¹² A magatartásnak pusztán arra kell alkalmasnak lennie, hogy a sértett személyéhez kapcsolódóan előidézze a károkozást.¹¹³

Kérdésként merült fel abban az esetben, amikor a vevő a piacon alacsonyabb árat kínál az eladónak a dologért, vagy a vevő csupán elfogadja az eladó által megjelölt alacsonyabb árat - ismerve annak magasabb értékét - megvalósul-e a csalás.

A szabálysértési hatóság egy ilyen esetben szabálysértési felelősségre vonást kezdeményezett, azonban a bírói gyakorlat szerint ilyen esetben nem valósul meg csalás, mivel nem a csaló az, aki más tévedésben lévő személy ezen állapotát kihasználja. Álláspontom szerint ezen körülménynek a szankcionálása egyebekben a kereskedelem, a piacgazdaság alapelveit sértené, így a tévedésbe ejtés, vagy tévedésben tartás nem állapítható meg.

Fontosnak tartom kiemelni továbbá, hogy az elkövetés módját a törvényi tényállás jelenleg nem tartalmazza. A bírói gyakorlat a magatartás megtévesztésre való alkalmasságát a sértett szemszögéből vizsgálja, és adott esetben primitív megtévesztő magatartásokat is tényállásszerűnek minősít.¹¹⁴ Közömbös a sértett hiszékenysége, körültekintésének hiánya vagy gondatlan eljárása is.¹¹⁵ Ez a körülmény azonban nem mentesít a pontos körülmények, elkövetési magatartások feltárásának kötelezettsége alól, mely a szabálysértési hatóság feladata elsősorban.¹¹⁶

A gyakorlatban a leggyakrabban a csalás és lopás elhatárolása merül fel. A kialakult töretlen bírói gyakorlat szerint a lopás és a csalás tényállási elemei között a döntő elhatárolásnak - más ismérveken felül - az alapja az, hogy a csalási cselekményeknél a sértett önmaga rendelkezik a tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás hatására a vagyontárgy átadásáról, míg a lopásnál az elkövető a sértett tudta, beleegyezése nélkül jut az eltulajdonítani kívánt ingószárhoz.¹¹⁷

¹¹²Csemáné Váradi Erika-Görgényi Ilona-Gula József-Lévay Miklós-Sántha Ferenc: Magyar Büntetőjog Különös Rész, II. kötet, Complex Kiadó, Budapest, 2006., 422. o.

¹¹³Az FBK 1995/14. számú döntés azonban a védelem szűkítésére irányuló igényt fogalmazott meg. A másodfokú bíróság szerint szükséges egy bizonyos határvonal meghúzása az elkövetési magatartás tévedést előidéző (vagy tévedésben tartást fenntartó) alkalmasságának megítélésénél. Az ügyeiket önmaguk intéző személyeknek kellő gondossággal kell megvédeniük érdekeiket, ugyanis az államnak nem lehet feladata, hogy minden egyes ügylet felügyelője, gondnoka legyen, az egészen átlátszó vagy naiv megtévesztésénél a kellő figyelmet pótolja, s ezáltal óvja meg ezen személyeket a káros következményektől.

¹¹⁴Elektronikus kommentár <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/346/id/A13Y1369.KK/ts/20160101/lr/chain6953> (megtekintés időpontja: 2017. február 19.)

¹¹⁵Dr. Akác Zoltán-Dr. Belegi József-Dr. Katona Sándor-Dr. Kónya István-Dr. Márki Zoltán-Dr. Mészáros Róza-Dr. Molnár Gábor-Dr. Soós László: Magyar Büntetőjog I-III. Kommentár a gyakorló jogászok számára, HVG-ORAC kiadó, Budapest, 2013. elektronikus formátuma

¹¹⁶A Szabs. tv. 117. § (2) bekezdés I. mondata értelmében.

¹¹⁷BH 1994. 648. számú eseti döntés

Bár nem szorosan az elhatárolási kérdésekhez kapcsolódik, de említésre méltó probléma az a körülmény is - mely egyébként korábban számos esetben eltérő megoldáshoz vezetett -, hogy az internetes hirdetéssel megvalósított csalás esetén az elkövetési magatartás - a megtévesztés - akkor (és ott) valósul meg, amikor (és ahol) a sértett megnyitja a honlapon megtévesztési szándékkal közzétett eladási ajánlatot¹¹⁸, vagyis ezen hely fogja megalapozni az illetékességet.

A teljesség kedvéért megemlítem, hogy az utóbbi időben egyre gyakoribb az az esetkör, amikor az elkövető beül egy étterembe, majd az ebéd elfogyasztását követően derül ki, hogy a számlát nem is tudja kifizetni. Ekkor csalást - és nem lopást - valósít meg az elkövető, mivel a sértettet tévedésbe ejtve, fizetési szándék nélkül vesz igénybe szolgáltatást, amelynek meg nem fizetése vagyoni bekövetkezett értékcsökkenésnek (kárnak) és nem elmaradt vagyoni előnynek tekintendő.¹¹⁹

ic) Sikkasztás¹²⁰

Ezen szabálysértés megállapítására csak idegen dolog esetében kerülhet sor. Idegen dolognak azt tekintjük, amelynek az elkövető nem tulajdonosa, de idegen az a dolog is, amelynek a rábízó nem tulajdonosa.

Fontos kiemelni azt is, hogy a birtokba adás jogcíme és annak időtartama is közömbös, azonban a dolognak megtekintés végett történő átadása - amely nem jár tényleges birtokátruházással - nem minősül rábízásnak.¹²¹ Ugyancsak nem minősül rábízásnak a dolog pillanatnyi őrzetére vagy felügyeletére vonatkozó felkérés sem.¹²²

Ezen túlmenően nem szoktak problémák előfordulni az ilyen jellegű szabálysértések megítélésekor, ezért részletesebben ezen cselekményekkel magam sem kívánok foglalkozni.

¹¹⁸BH 2011. 332. számú eseti döntés értelmében a vádirat szerinti megtévesztés akkor történt, amikor az adott (konkrét) sértett az interneten szembesült a vádlott megtévesztő szándékkal internetre feltett és általa közvetített eladási ajánlatával. Ehhez képest a károkozó magatartás kifejtése (a pénzáttalás) és az eredmény (a kár) bekövetkezte is értelemszerűen a sértett lakóhelyén történt. Ekként valamennyi esetben ez (az adott sértett lakóhelye) az elkövetés helye.

A Legfelsőbb Bíróság kimondta továbbá, hogy az internetes szolgáltató (mint közvetítő) székhelye, valamint a vádlott lakó-, illetve tartózkodási helye és bankszámlájának helye közömbös.

¹¹⁹BH 2011. 127. és EBH 2010. 2124. számú eseti döntések.

Az eseti döntésben a Legfelsőbb Bíróság kifejtette, hogy a vagyoni fogalmi körébe a következetes felfogásnak megfelelően a követelések és a vagyoni értékű jogok is beleértendők. A különböző szállítási, éttermi, szállodai szolgáltatások vagy a lakásbérlet egyaránt piaci értékkel bírnak. Attól függetlenül, hogy a szerződési szándék valós, avagy ezek valamelyikét az elkövetők jogtalan hasznoszerzés végett, fizetési szándék nélkül szerzik meg, az annak ellenértékét képező díjra a sértett jogosultságot szerez. Az ellenérték megfizetésének elmaradása pedig a tényleges teljesítéssel megterhelt vagyoni értékcsökkenésként, és nem elmaradt haszonként jelentkezik. Ennek megfelelően a bírói gyakorlat következetesen kárt okozó magatartásnak, ekként tényállásszerű csalás cselekményének (vagy szabálysértésének) tekinti a jogtalan hasznoszerzés végett a sértettet tévedésbe ejtő azon cselekményeket, amikor valamely terhelt fizetési szándék nélkül, e tekintetben a sértettet tévedésbe ejtve éttermi szolgáltatást, vasúti vagy más közforgalmú járművön személyszállítást vagy éppen szállodai elhelyezést vesz igénybe.

¹²⁰Kálmánczi Antal János: i.m.

¹²¹Szerk.: Nagy Ferenc: A magyar büntetőjog különös része, HVG-Orac Kiadó Budapest, 2009., 613. o.

¹²²BH 2010. 208. számú eseti döntés

id) Jogtalan elsajátítás¹²³

Az elkövetési magatartás lopáshoz történő hasonlósága miatt ezen cselekménytől történő elhatárolás okoz elsősorban a gyakorlatban problémát.

E körben szükséges tudnunk, hogy a dolognak a találással egyidejűleg történő megrongálása, elpusztítása - ha nincs birtokba vételi szándék - rongálás megállapítását teszi lehetővé.

A jogtalan elsajátítás csak szándékosan követhető el. Az elkövető szándékát kell minden esetben vizsgálni, melynek a tényállás valamennyi elemére ki kell terjednie. Ha a „találó” azt hiszi, hogy a dolog másnak a birtokából kiesett, de a valóságban birtokban volt, tévedés miatt nem lopásért, hanem jogtalan elsajátításért felelős.

Ha azonban elhagyottnak tudja - szándék hiányában¹²⁴ - a cselekmény nem valósul meg.¹²⁵

ie) Orgazdaság¹²⁶

A legfontosabb véleményem szerint ezen cselekmények elbírálásakor, hogy fel kell ismernünk, amennyiben az elkövető az alapcselekmény tettesének vagy részesének érdekében működik közre a az elkövetett cselekményből származó dologgal kapcsolatos magatartás kifejtésében, úgy bűnpártolás valósul meg akkor is, ha az elkövetőnek is származik belőle anyagi haszna. Az orgazdaság ugyanis a tárgyi bűnpártolás speciális alakzata, csak a Btk.-ban megjelölt alapbűncselekményekből származó dolgokra követhető el.

Az orgazdaság jogtalan haszonszerzésre irányuló célzatos cselekmény, amely csak egyenes szándékkal követhető el. Az elkövető tudatának át kell fognia azt, hogy a dolog, amelyet vagyoni haszon végett megszerez, elrejt, vagy annak elidegenítésében közreműködik az orgazdaság büntető törvényi tényállásában taxatív felsorolt alapcselekmények valamelyikéből (leggyakrabban lopásból) származik.¹²⁷ Az elkövető tudattartamára - az arra vonatkozó beismerés hiányában - a külvilág számára is észlelhető,

¹²³Kálmánczi Antal János: i.m.

¹²⁴BH 1989. 97. számú eseti döntés

¹²⁵Elektronikus kommentár <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/346/id/A13Y1369.KK/ts/20160101/lr/378> (megtekintés időpontja: 2017. február 19.)

¹²⁶Kálmánczi Antal János: i.m.

¹²⁷Elektronikus kommentár <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/346/id/A13Y1369.KK/ts/20160101/lr/379> (megtekintés időpontja: 2017. február 19.)

objektív tényekből és körülményekből kell következtetni, melyek minden esetben gondos mérlegelést igényelnek.

if) Szándékos rongálás¹²⁸

Ezen szabálysértések kapcsán véleményem szerint egyetlen momentum az, amire - még ha bagatellnek is tűnik - érdemes felhívni a figyelmet, nevezetesen, hogy kizárólag idegen dolog szándékos megrongálása esetében merülhet fel ez a szabálysértés. Amennyiben ugyanis a saját dolog megrongálása pl.: biztosítási eseménnyel függ össze, esetlegesen a csalás akár bűncselekményi, akár szabálysértési alakzatának a vizsgálata válhat indokolttá.

Jómagam más gyakorlati problémát ezen szabálysértések megítélése vonatkozásában nem tapasztaltam.

ig) Idegen, nem gépi meghajtású jármű elvétele¹²⁹

Elsősorban azzal kell tisztába lennünk, hogy kizárólag a tettes számára idegen, nem gépi meghajtású jármű esetében kerülhet megállapításra ezen szabálysértés.

Gépi meghajtású az a jármű, amelyet beépített erőgép hajt, függetlenül az energiaforrás fajtájától. Elvételen a jármű feletti uralom egyoldalú megszerzését kell érteni.¹³⁰

Lényeges tudnunk nem követi el ezen szabálysértést az, aki csupán utasként ül be a más által elvett járműbe, még akkor sem, ha tudja, hogy az milyen módon jutott a vezető birtokába.¹³¹

Kizárólag akkor lesz felelősségre vonható, ha az elvételt megelőzően az utas az elvételt megelőzően támogatta a tettet.¹³²

Az elkövetőnek tehát tudnia kell azt, hogy a nem gépi meghajtású jármű számára idegen és cselekménye jogellenes. A lopástól az különbözteti meg ezen szabálysértést, hogy az elkövetőnek a célja a jogtalan használat és nem az eltulajdonítás.

¹²⁸Kálmánczi Antal János: i.m.

¹²⁹Kálmánczi Antal János: i.m.

¹³⁰Szerk.: Nagy Ferenc: A magyar büntetőjog különös része, Budapest HVG-Orac Kiadó (2009) 637. o.

¹³¹BH 1989. 390. számú eseti döntés

¹³²Példának okáért a BH 1985. 129. számú eseti döntés is ezt az álláspontot fejtette ki.

Ezen cselekmények megítélésében problémát jelenthet annak jogi megítélése, hogy mikor válik befejezetté az elkövetői magatartás. Erre a kérdésre a bírói gyakorlat adta meg a választ, mely szerint akár 300 méterre történő eltávolodás a helyszíntől is alkalmas a tulajdonos rendelkezése alóli elvonás, mint szükséges tényállási elem megállapítására, ezért a cselekmény már nem tekinthető a továbbiakban kísérletnek.¹³³

ih) Kiemelt elkövetési tárgyra elkövetett gondatlan rongálás¹³⁴

Gyakorlati jelentősége igen elhanyagolható ezen szabálysértéseknek. Pusztán annyit kívánatos szem előtt tartanunk, hogy a gondatlanságból elkövetett rongálás főszabályként kívül reked a büntető- és a szabálysértési jogi értékelésből.

Kivételt képeznek a Szabs. tv. 177. § (3) bekezdésben felsorolt tárgyak, az ezeket gondatlanságból érő rongálás ugyanis értékhatárra tekintet nélkül szabálysértés. A gondatlanul elkövetett nem kiemelt tárgyra nézve bekövetkező rongálásnak (pl. egy fészert dohányzás miatti felgyújtásának) sem szabálysértési, sem büntetőjogi következménye nincs.

ij) Érték egybefoglalás¹³⁵

Nincs tudomásom arról, hogy ezen Szabs. tv. 177. § (6) bekezdésében szabályozott jogintézménnyel bármilyen probléma előfordulna a gyakorlatban, azonban nem árt megjegyezni, hogy vizsgálata minden esetben elengedhetetlen.

Fontos tudni kizárólag üzletszerűség megállapításának hiányában kerülhet sor az érték-egybefoglalás szabályainak alkalmazására. A gyakorlatban azonban általában az üzletszerűség megállapítható lesz a legtöbb esetben, ezért elengedhetetlen a bűnügyi és szabálysértési priuszok alapos vizsgálata.

Végezetül dolgozatomat azzal a reménnyel zárom, hogy sikerült ha nem is maradéktalanul - bár természetesen erre törekedtem, de a jog folyamatosan változik, így újabb és újabb problémák merülnek fel - azonban egy átfogó és hasznos iránymutatást is adnom a gyakorlatban felmerülő problémák megoldására.

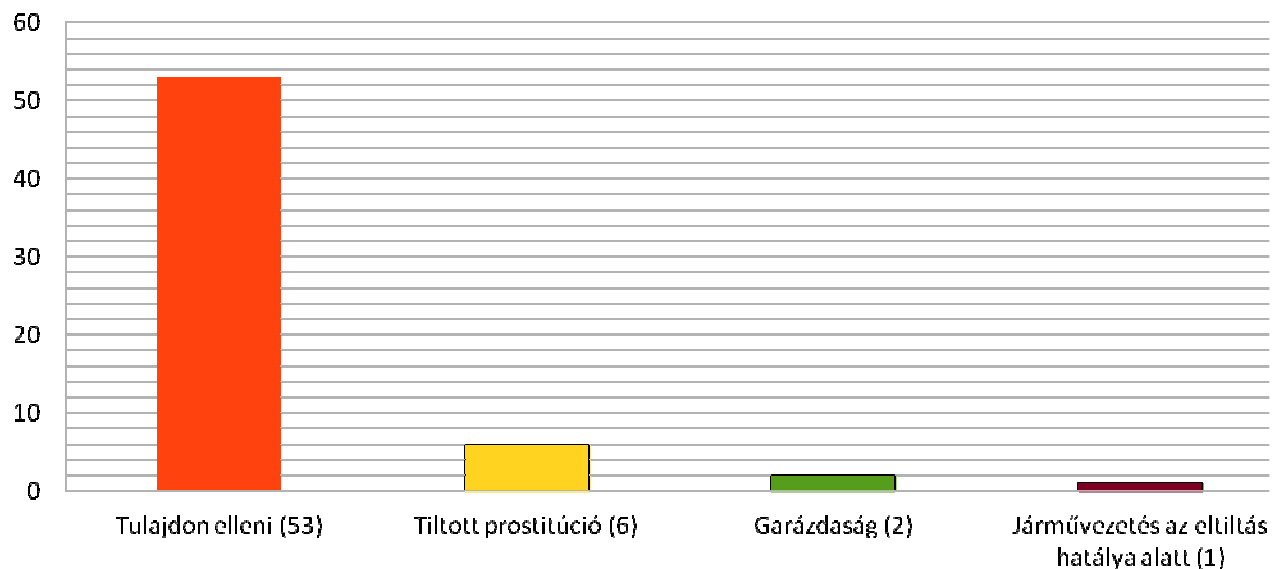
¹³³BH 1992. 16. számú eseti döntés

¹³⁴Kálmánczi Antal János: i.m.

¹³⁵Kálmánczi Antal János: i.m.

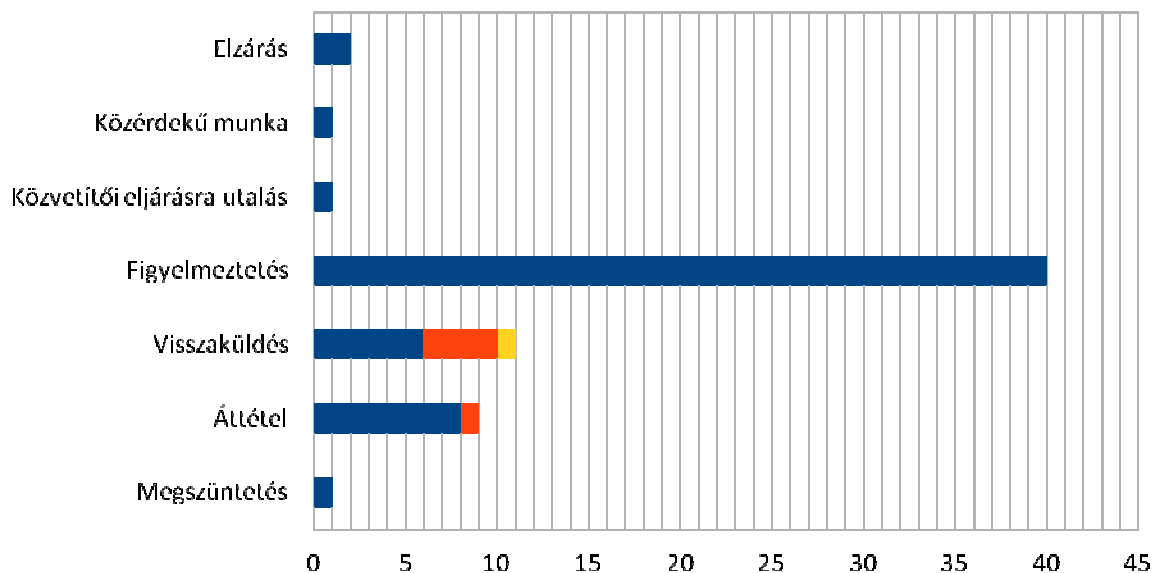
1. Táblázatjegyzék:

Gyorsított szabálysértési eljárások



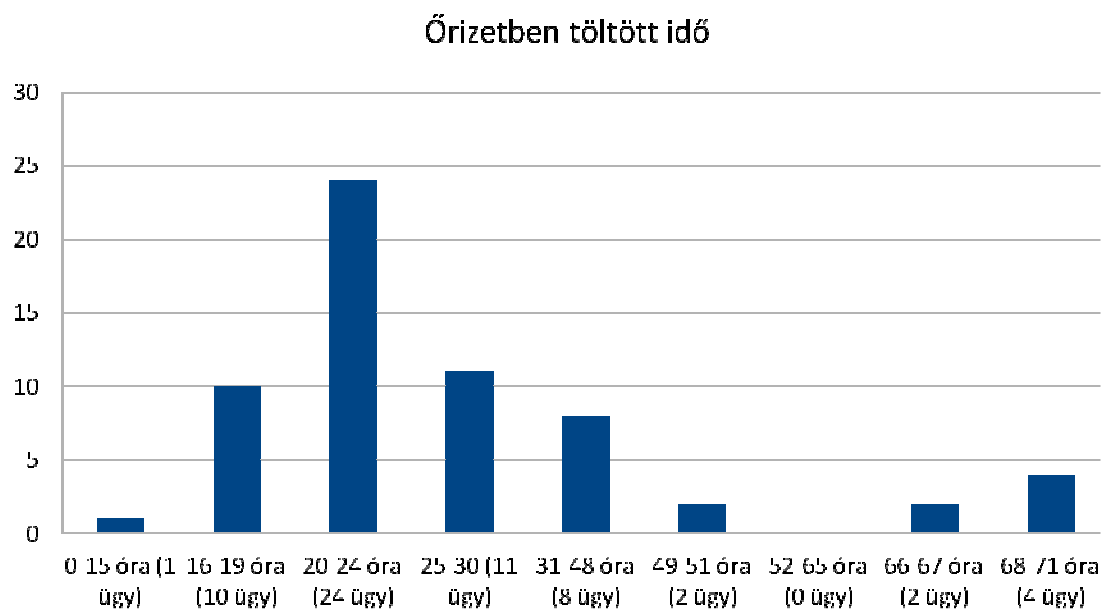
1. számú táblázat

Döntések típusa

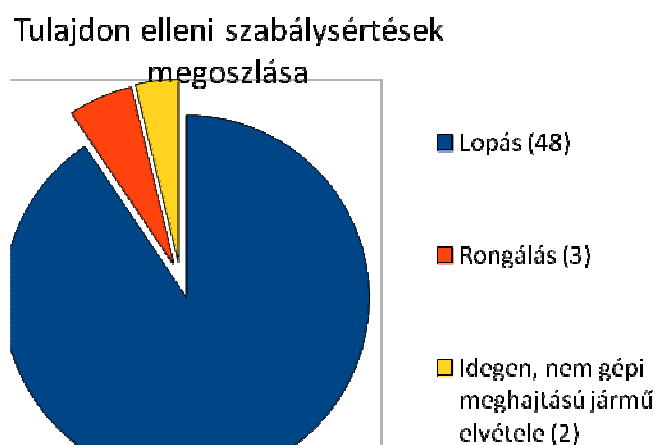


2. számú táblázata

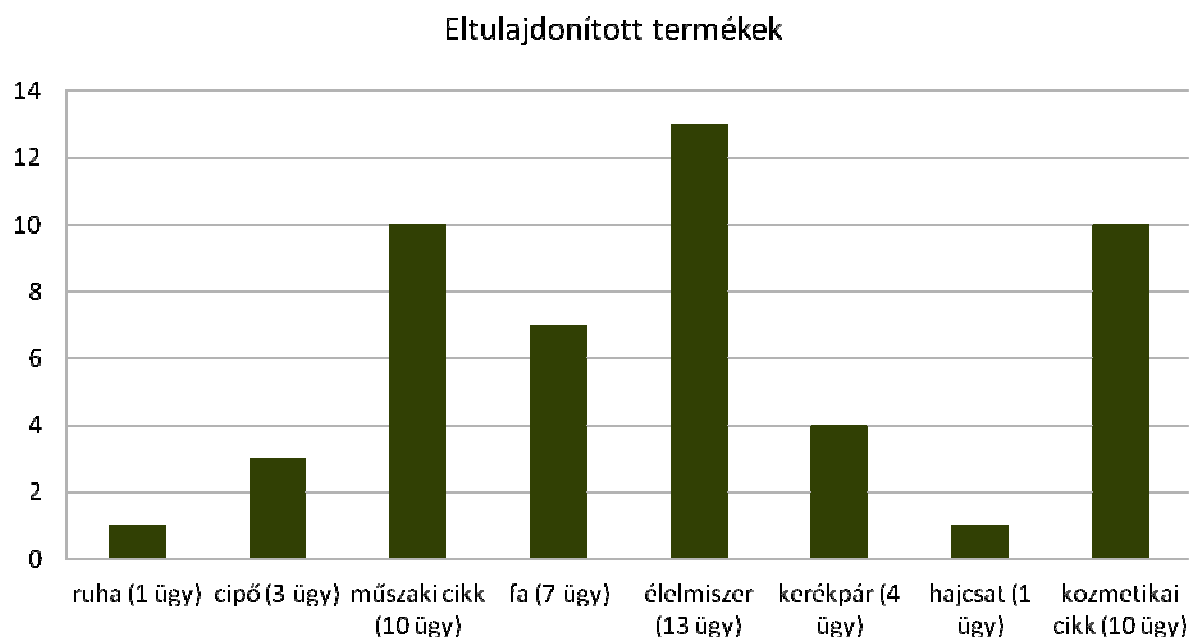
3. számú táblázat



4. számú táblázat

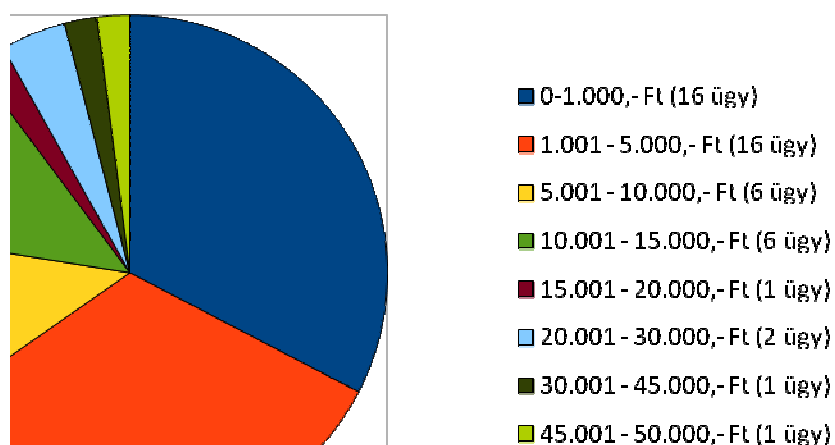


5. számú táblázat



6. számú táblázat

Lopások elkövetési értékeinek megoszlása



Felhasznált irodalom

Dr. Akác Zsolt-Dr. Belegi József-Dr. Katona Sándor-Dr. Kónya István-Dr. Márki Zoltán-Dr. Mészáros Róza-Dr. Molnár Gábor-Dr. Soós László: Magyar Büntetőjog I-III. Kommentár a gyakorló jogászok számára, HVG-ORAC kiadó, Budapest, 2013. elektronikus formátuma

Árva Zsuzsanna: A közigazgatás szervezeti változásai a szabálysértési jog fórumrendszere tükrében, Debreceni Jogi Műhely, 2014. évi (XI. évfolyam) 1-2. szám

Dr. Czédli Gergő: A szabálysértési jogorvoslati rendszer és bírászkodás rövid története, <http://www.mabie.hu/node/2165>

Csemáné Váradi Erika-Görgényi Ilona-Gula József-Lévay Miklós-Sántha Ferenc: Magyar Büntetőjog Különös Rész, II. kötet, Complex Kiadó, Budapest, 2006.

Elek Balázs: Diákcsíny vagy bűncselekmény? - Büntetőjogi kézikönyv diákoknak, szülőknek és tanároknak Pedellus tankönyvkiadó, Debrecen, 2008.

Jacsó Judit-Sántha Ferenc: Közigazgatási büntetőjog Miskolci Egyetemi kiadó, Miskolc, 2012.

Kálmánczi Antal János: A leggyakoribb tulajdon elleni szabálysértések gyakorlati problémái, különös tekintettel a lopásra és csalásra, Debreceni Jogi Műhely, 2016. évi (XIII. évfolyam) 1-2. szám.

Kántás Péter, Kincses Ildikó, Kovalik Pál, Mészáros József, Papp László: Szabálysértési szabályok rövid magyarázatokkal, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 1998.

Dr. Király Eszter: Szabálysértési jog, Novissima Kiadó, Budapest, 2013.

Kovács István szakdolgozata: A szabálysértési szankciórendszer alakulása a kihágási törvénytől a Közigazgatási bíróságig, Miskolci Egyetem Állam és Jogtudományi Kar, Büntetőjogi és Kriminológiai Tanszék, Miskolc, 2015

László Zsuzsanna: De politia campestri - A mezei rendőrség intézményéről, Jogtörténeti szemle, 2008., 1 szám

Dr. Mándi Veronika: Alkotmányossági aggályok a szabálysértési őrizetbe vétel gyakorlata kapcsán. In: Büntetőjogi Szemle 2013/1-2. szám

Szerk.: Nagy Ferenc: A magyar büntetőjog különös része, HVG-Orac Kiadó Budapest, 2009.

Nagy Marianna Quo vadis Domine? Elmékedések a szabálysértések helyéről a 2012. évi szabálysértési törvény kapcsán, Jogtudományi Közlöny 2012. május

Dr. Tisza Tamás: Jogorvoslatok és történeti fejlődésük az 1879-89. évi jogszabályokon alapuló kihágási eljárási rendszerben in: Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium. Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai: Miskolci Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola kiadványsorozata, 2002., V/2

Felhasznált eseti döntések

38/2012. (XI. 14.) AB határozat

63/1997. (XII. 12.) AB határozat

EBH 2010. 2124. számú eseti döntés

BH 2011. 332. számú eseti döntés

BH 2011. 127. számú eseti döntés

BH 2011. 59. számú eseti döntés

BH 2010. 208. számú eseti döntés

BH 2005. 307. számú eseti döntés

BH 1999. 398. számú eseti döntés
BH 1995. 73. számú eseti döntés
BH 1994. 648. számú eseti döntés
BH 1992 158. számú eseti döntés
BH 1992. 81. számú eseti döntés
BH 1992. 16. számú eseti döntés
BH 1991. 462. számú eseti döntés
BH 1990. 207. számú eseti döntés
BH 1990. 460. számú eseti döntés
BH 1989. 390. számú eseti döntés
BH 1989. 97. számú eseti döntés
BH 1988. 176. számú eseti döntés
BH 1985. 129. számú eseti döntés

FBK 1995/14. számú döntés

Debreceni Törvényszék 2.Bf.491/2015/9. számú határozat

Felhasznált jogszabályok és egyéb jogforrások

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló
2012. évi II. törvény

Az 1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában,
1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről

Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport 2015.EL.II.H.13.SZABÁLYSÉRTÉS-37. számon
közzétett a Szabálysértési ügyek bírói gyakorlata Összefoglaló vélemény
http://www.kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/osszefoglalo_velemeney_5.pdf

Elektronikus kommentár <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/353/id/A13Y1437.KK/ts/20160710/lr/chain1389>

Debreceni Törvényszék Elnökének 2013.EL.V.C.30/2. számú állásfoglalása

Debreceni Járásbíróság 2013.EL.V.C.12/2. számú állásfoglalása

A Debreceni Járásbíróságon 2015. évben elvégzett gyorsított szabálysértési ügyeket érintő vizsgálat